

# fuzinca

Leto XXVIII

Ravne na Koroškem, april 1991

Št. 4

Zanamci utegnejo nekoč v prihodnosti leti 1990 in 1991 slaviti kot zgodovinsko prelomni. Mi, ki jih živimo, vemo, da zaradi gospodarske in politične krize nikomur ni lahko. Kaže pa, da nam je delavec Zelezarne Ravne težje kot drugim zato, ker se nikakor ne uspemo prilagoditi novi stvarnosti ne temu, da tisto, kar je bilo res 40 let, zdaj ne velja več in težko, da kdaj spet bo.

Učili so nas, da je težka industrija temelj gospodarstva pa da je najboljši tisti, ki naredi čim več ton, in oni, ki nenehno večja število obratov in obseg proizvodnje. Delavec je boljši od kmeta, učitelja in zdravnika. Kot veliko delovno zmago smo torej slavili dan, ko smo prvič izdelali 200.000 t jekla na leto. – Danes bomo veselji, če ga bomo pol manj, a tistega čim več vrednega, da bi ga čim boljše obdelali ter ga prodali s čim večjim dobičkom.

Surovih primerjav med nekoč in danes pa s tem žal še ni konec. Ker je bila tako dolgo industrija vse in kmetijstvo nič, smo domala izpraznili deželo, na Ravnah in v okolici pa z bloki pozidali skoraj vse ravne površine. Tovarna se je širila s takšnim tempom, da doma že nisimo več mogli najti delavcev in smo hodili ponje na jug.

Nikogar ni brigalo, da je rimski klub (mednarodna zveza vrhunskih strokovnjakov) svaril Vzhod in Zahod, da ima rast svoje meje, ki jih brez kazni ni moč preseči. Gluhi so bili naši ideologi na vrhu in izvajalci njihove ideologije na Ravnah. Pa smo rasli divje in z današnjega vidika tržne ekonomije grozljivo kratkovidno. Rezultat je znan: danes žanjemo, kar smo sejali.

Kljub temu pa je prejšnji sistem vseboval nekaj, česar sedanji še nima dodelano in kar spoznavamo vedno bolj.



## Nihče nas ne bo več cartlal



Najbolj na kratko, a dovolj natančno je problem opisal slovenski psiholog profesor Vid Pečjak v svoji knjigi Kako se je podrl komunizem. Citat:

Ker se bodo težave povečevale, se zna delavec in drugim slojem po začetni evforiji »zakolcat« po dobrih starih časih, po časih zagarantiranih, četudi majhnih plač, po časih, ko so lahko manjkali od dela, izkoriščali »bolniško« in »fušali« na svojem domu z materialom, ki so ga prinesli iz fabrike... Delavec naših »organizacij združenega dela« zlepa ni zgubil službe, najsi je bil njegov delovni učinek še tako majhen.

Gotovo je hudo pasti iz takšne varnosti v stanje, ko iz meseca v mesec ne vemo, ne kdaj bo plača ne kolikšna bo. Vseeno pa je sprenevedanje, če se ravno tako iz meseca v mesec obnašamo, kakor da ne vemo, kako slabo je z naročili, kako nizka je proizvodnja in kako relativno majhna eksterna realizacija. Že davno znamo tudi vsi na prste ene roke izračunati, koliko gre mesečno za elektriko in plin, koliko za staro železo in legure, koliko za obveznosti do republike, koliko za plače in za koliko nam torej redno zmanjka.

To je en del naše resničnosti. Drugi del predstavlja prav tako že več mesecev stara zgodba, da bomo morali proizvodne programe prečistiti in z njimi vred torej tudi število tam zaposlenih pa seveda režijo. Le tega ne vemo, kdaj bo ta proces stekel.

Pika na i takšnega stanja je, da nas nikoli več ne bo nihče cartlal in da se bomo morali iz težav izvleči sami s pridnostjo, zagrizenostjo in iznajdljivostjo. Zagotovo pa nam ne bo pomagalo nobeno razgrajško sklicevanje na ne vem kakšne pravice iz časov, ki so minili.

## S 15. SEJE DELAVSKEGA SVETA

## Podržavljenje – edini izhod

Na 15. seji delavskega sveta koncerna Železarna Ravne (bila je 7.3.1991) so delegati po potrditvi zapisnika in obravnavi dela izvršilnih organov sprejeli poročilo inventurne komisije in zaključni račun za leto 1990, potrdili prenos stanovanjskega fonda železarne na Stanovanjsko podjetje občine Ravne ter se odločili za podržavljenje Železarne Ravne.

## POBUDA ZA SPREMEMBO PLAČILNEGA SISTEMA

Potem ko je delavski svet poslušal poročilo o delu odbora za varstvo pravic v zvezi s pritožbami na razporeditev po novem sistemu plač (o tem smo obširno poročali v 3. št. Informativnega fužinarja), je sprejel pobudo, naj strokovne službe pripravijo spremembo pravilnika o tistih delih sistema, ki so se izkazali kot neustrezni.

Delegati so obravnavali tudi kriterije za določanje delavcev za čakanje in opozorili, da v nekaterih podjetjih ne razločujejo kriterijev za določanje trajnih in začasnih delovnih viškov. Generalni direktor je opozoril, da v železarni ne upoštevamo pravila, naj bo na čakanju tak odstotek zaposlenih, kolikoršen je primanjkljaj v proizvodni.

## INVENTURA JE OPRAVLJENA

O delu centralne inven-

turne komisije v letu 1990 je poročal njen predsednik Janez Gorenšek. Dejal je, da je skoraj 700 popisovalcev, ki so pri letni inventuri sodelovali, svoje delo dobro opravilo in razrešilo večino problemov, ki so se pojavljali v zvezi z reverzi in odpisom osnovnih sredstev.

Na pobudo delegata, naj bi odpisana sredstva prodajali prek maloprodaje in se izognili licitacijam, je vodja računovodstva pojasnila, da postopek prodaje osnovnih sredstev določa zakon, zato ga ni mogoče spreminjati interno.

## ZAKLJUČNI RAČUN IZKAŽUJE IZGUBO

O zaključnem računu je poročala vodja računovodstva dipl. oec. Minka Praper. Najprej je zanikala pisanje v časopisih, češ da v Železarni Ravne bilanco prilagajamo potrebam dnevne politike podjetja. Povedala je, da je postopek za izračun bilance določen z zakonom; z uporabo posameznih metod je mogoče rezultat trenutno sicer izboljšati, a resnica se pokaže v najkrajšem času.

Bilanca železarne za leto 1990 je negativna, izguba znaša 453 milijonov din. Z izgubo so poslovale vse poslovne enote, razen Armatur, na robu pa je STO skupaj z Noži.

Železarna bo izgubo pokri-

la s sredstvi poslovnega sklada.

Na slab poslovni rezultat močno vplivajo prevelike zaloge nabavljenega materiala in izdelkov, ki bi jih nujno morali zmanjšati. Določene rezerve imamo še v zapadlih terjatvah. Poskušamo jih izterjati, a zaradi kolapsa celotnega gospodarstva v državi je to skoraj nemogoče. Edini izhod je zapiranje verige – kupovanje pri naših dolžnikih, vendar tako ne pridemo do denarja, ki ga nujno potrebujemo za financiranje proizvodnje in za plače.

## PRENOS STANOVANJSKIH SREDSTEV NA OBČINSKO PODJETJE

Delavski svet železarne je na svoji 13. seji dal soglasje k ustanovitvi občinskega stanovanjskega podjetja. Na tokratni seji je izglasoval predlog, da se stanovanja, ki so v lasti Železarne Ravne, prenesejo na to podjetje.

Tak predlog je vodstvo koncerna pripravilo zato, da se ne bi skupno s podržavljenjem železarne preneslo na republiko tudi to premoženje, ki so ga ustvarili delavci s svojim delom in sredstvi.

Železarna Ravne je lastnica 80 % stanovanj v občini in tolikšen delež bo imela tudi v upravnem odboru podjetja. (Rudnik Mežica s

svojimi stanovanji k občinskemu podjetju ni pristopil).

Stanovanjsko podjetje bo v prihodnje poslovalo kot gospodarska organizacija s sredstvi od stanoarin. Z njimi bo treba vzdrževati stara stanovanja in graditi nova, zato doščeati pa bodo morala tudi za plače zaposlenih. Tistim, ki so bili v Stanovanjskem podjetju doslej, se bodo pridružili še zaposleni na stanovanjskem referatu železarne.

## ŽELEZARNA – REPUBLIŠKA

Na 15. seji je delavski svet zadnjega mandata izglasoval morda najusodnejšo odločitev vse od začetka samoupravljanja. Zanjo so se delegati odločili po dolgotrajni razpravi in razčiščevanju nejasnosti ter po poročanju generalnega direktorja dipl. inž. Andreja Kokalja o stanju v železarni.

Delegati so zvedeli, da je stanje Železarne Ravne tako slabo in zadolženost tako velika, da brez pomoči države ne bi mogli več dolgo obstajati in poslovati. Ob dolgovi nas bremenijo še visoke cene elektrike (ki se še zvišujejo) in drugih energetskih medijev, transporta, surovin, v izvozu precejšen dinar ter popolna liberalizacija uvoza jekla in izvoza surovin zanj. Večina teh komponent je v rokah države, težijo pa nas še posledice političnih razmer, ki odvrčajo inozemske partnerje, da bi sodelovali z nami.

Od podržavljenja si vodstvo koncerna ne obeta takojšnjega priliva finančnih sredstev, ki bi nam omogočila, da bi splavali, ampak vsaj to, da bo država pri določanju cen, pomembnih za nas, upoštevala tudi interese železarstva oziroma kovinske industrije. Kratkoročno pa naj bi bilo potem, ko bomo državni, nekoliko lažje priti do denarja za plače kot doslej. Prav tako bo država poskrbela za socialni program.

Sicer pa ne smemo pričakovati, da nas bo država postavljala na noge, kakor tudi nobenega podjetja ne bo ukinjala, če bo sposobno živeti. V Železarni Ravne se bodo obdržali tisti obrati, ki bodo imeli dovolj dela in ki bodo poslovali pozitivno. Kateri bodo in koliko ljudi bo lahko zaposlenih, bo torej v največji meri odvisno od vodilnih, strokovnjakov in drugih delavcev železarne.

Pot sanacije za železarno in njene delavce ne bo lahka in tudi ne kratka. Sledila pa ji bo privatizacija železarne.

Mojca Potočnik





## IZ DELA SINDIKATA

## Zakaj ne po zahodnih merilih

Zadnjič smo pisali o tem, da je zdaj v železarni čas razprav o sindikatovih temeljnih dokumentih: o podjetniški kolektivni pogodbi in o pravilih delovanja v koncernu.

Po mesecu dni o sprejetem še ne moremo poročati, ker izpolnjevanje dogovorov sindikata z generalnim direktorjem kot delodajalcem zavira nujno reševanje sprotnih gospodarskih težav.

Se pa dogovoriti pravila med delojemalcem in delodajalcem v železarni mudi, pa tudi ne mudi; ne mudi zato, ker so osnovne pogodbe, kot je splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo ter pogodba za elektro in kovinsko industrijo, ter zakoni (o podjetjih, o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja) že dogovorjeni oz. že veljajo, in torej čisto brez podlage sindikalno delo v železarni ni. Lahko se na kaj naslanja.

Drugič pa se dogovoriti pravila ne mudi posebno, če vemo za Ravnikove stavke, torej stavke (ne štrajke) predsednika slovenskih svobodnih sindikatov, ki jih je izgovoril 19. marca na ustanovni skupščini območnega sindikata Koroške v Dravogradu (mimogrede omenimo, kar smo prebrali v Delavski enotnosti z 22. marca; da bo ta sindikat sestavljalo 19.593 članov iz 14 odborov sindikatov dejavnosti; do konca leta mu bo predsedoval Franjo Miklavc, železarna pa v ta sindikat ni vključena, saj se je vodstvo našega sindikata že pri izstopu iz občinskega sindikalnega sveta odločilo, da se bo vezalo le na branžo oz. na republiko). Ravnik je tam povedal, da je svobodni sindikat nemočen pri spreminjanju razmer, da ne uspe s predlogi in zahtevami na organih oblasti, zato mu ostanejo le protesti, stav-

ke in druge metode pritiska, da poslancev republiške skupščine ni mogoče odklicati, ker so nad njimi stranke itd. — skratka, rekel je, da se svobodnemu sindikatu do sprejema ustave in novih volitev ne obetajo boljše možnosti za delo. Potemtakem se lahko vprašamo samo: kaj nam bodo dogovorjena pravila, če jih ni možno izvajati? In menim, da lahko isto vprašanje zastavimo še v nekem drugem kontekstu. Ni jih namreč malo, ki se čudijo

nerodnosti sindikata, češ na Zahodu je vse jasno dogovorjeno med delodajalcem in delojemalcem, mi pa ne znamo njihovega modela prenesti k nam in odkrivamo Ameriko, ki je že odkrita. Da bi tega ne znali, gotovo ne drži, pač pa zaradi specifičnih razmer, ki so pri nas (smo brez vseh denarnih rezerv), modelov ni mogoče enostavno prenesti. Da je to res, dokazuje tudi davčna politika, ki je na Zahodu, mi ne moremo imeti, in smo jo morali takoj po sprejemu omiliti.

Kljub temu pa bomo skušali v eni prihodnjih številk Fužinarja prikazati, kakšne zahteve je do nemške vlade postavil vzhodnonemški sindikat.

Helena Merkač

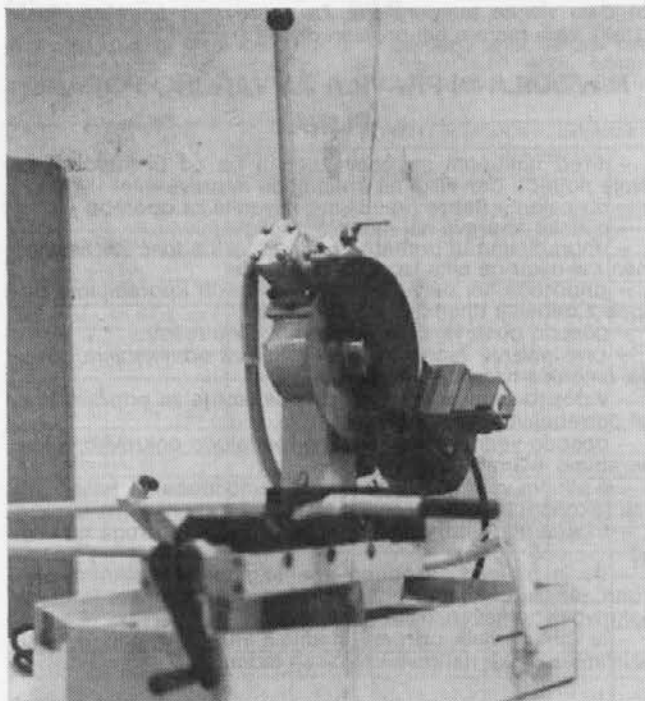
## ČEPRAV NI PNEVMATIKA, JE DELO

V Pnevmatiki imajo večkrat v delu tudi izdelke, ki jim niso ravno na kožo pisani, narediti pa jih je mogoče na opremi, kot jo imajo.

Marca so odpremili enega takih izdelkov, namizno ročno žago. Kupec je iz Chicaga. Čeprav po kalkulacijah niso prišli do cene, kot je priznana v Ameriki — 700 dolarjev, so se z rekonstrukcijo ter izbiro cenejših in ustrežnejših materialov vseeno uspeli tej ceni približati.

Načrtujejo, da bi letno za Amerikanca izdelovali 200 teh žag, za domači trg, na katerega tudi nameravajo prodreti, pa okoli 300.

H.M.



## ZGLEDNA DELITEV DELA



Firma STO ima v delu eno večjih naročil za Voest Alpine. Posel so razdelili med Monter, kjer izvajajo večja konstrukcijska dela, in STO, kjer izdelujejo transportni voziček. Končni izdelek je namenjen za špansko tovarno avtomobilov IBIZO.

Zaenkrat so pri nas naročili tri komplete. »S prvim sicer nekoliko kasnim, ker Voest kasni z dobavo norma delov,« je povedal direktor STO Marjan Senica, dipl. inž. str., »za druga dva pa računamo, da bosta gotova pred rokom. Nato se še enkrat celotno naročilo ponovi. Za podobno opremo se menimo tudi s VW za Češko.«

Delo za špansko avtomobilsko industrijo je zgled delitve posla med dvema firmama, posledica česar je hitrejša in boljše realizacija naročenega.

S to delitvijo dela med Monterjem in STO popravljamo napako, ko smo na to našo družbo vse preradi pozabljali.

Na fotografiji je tretji z leve g. Kurt Hager iz Voesta, nemalo zaslužen za dobro opravljanje posla.

H.M.

## OSKRBA Z ENERGIJO V FEBRUARJU 1991

Dobava primarnih energentov je bila v februarju zadovoljiva. Le z zemeljskim plinom smo bili delno reducirani, in to manj od pogodbenega odjema, ki znaša za februar 9.984 Sm<sup>3</sup>/h. Zaradi redukcije smo v kotlarni kurili parne kotle z mazutom in ga pokurili 191.550 kg. Kljub redukciji smo vse porabnike zadovoljivo oskrbovali s primarnimi energenti in zaradi tega ni bilo motenj v proizvodnji.

Nekaj motenj je bilo pri oskrbi s sekundarnimi energenti, saj smo imeli okvaro na tokovni zaščiti transformatorja pri valjarni, zato v tem času nista mogla obratovati kompresorja ER 9/2 in JAGER za proizvodnjo komprimiranega zraka. Manjke zraka smo nadomestili z rezervnim kompresorjem. Moteno je bilo tudi tri dni ogrevanje postaje prve pomoči in prometa zaradi okvare na vročevodu.

Na omrežju sanitarne tople vode smo zaradi nizkih zunanjih temperatur imeli več zamrznitev cevovodov, ki jih je bilo treba usposobiti. Te zamrznitve so bile za naslednje objekte: promet, skladišče papirja, DO Pralnica, navijalnice ETS, čistilnico, za haldo in Šolski center Ravne.

Generalni remont, ki smo ga končali v mesecu januarju na napravah za proizvodnjo kisika, se nam je zelo obrestoval, saj smo proizvodnjo občutno povečali. Iz Tovarne dušika Ruše smo dobavili le minimalno količino 813 kg, kar znaša le 0,2 % od skupno porabljenega. S tem smo zmanjšali stroške. Ob prostih kapacitetah kisika smo polnili tudi jeklenke za zunanje odjemalce oz. za prodajo.

V mesecu februarju smo zbrali še 79,6 m<sup>3</sup> emulzije in iz nje pridobili 5.400 l odpadnega olja. Skupno smo zbrali 15.600 l odpadnega olja.

Poleg nabave in oskrbe porabnikov s primarnimi in sekundarnimi energenti smo izvajali še planirane preventivne preglede.

Robert Jamšek

## V LJUBLJANI USPELI Z ARGUMENTI

Pred podpisom pogodbe o poddržavljanju železarne je bil 13. marca v Ljubljani na našo željo sestane vodij poslanskih klubov. Predsednik ravnanskega izvršnega sveta mag. Matic Tasič in vodja tehnoloških laboratorijev iz železarne inž. Jožko Kert sta na njem predstavila problematiko Železarne Ravne s področjem ekologije. To sta storila tako uspešno – res da tudi s pomočjo ministra za gospodarstvo g. Rejca, ki je predstavil perspektivo slovenskega jeklarstva – da pogodbi o poddržavljanju ni bilo treba v skupščinske klopi, kjer bi jo lahko zaradi »ekološke neoporečnosti« železarn zavrnili. Nato je bila brez razprave v skupščini podpisana 15. marca.

Naprosili smo g. **Jožko Kerta**, da je za Fužinar na kratko povzel predstavitev na seji.

### NISMO (PRE)VELIK ONESNAŽEVALEC OKOLJA

»Na omenjenem sestanku smo uspeli porušiti marsikatero zmotno predstavo o Železarni Ravne oz. sploh o slovenskih jeklarnah kot o velikih onesnaževalcih okolja in o velikih energetskih porabnikih.

Ne gre naštevati vseh naših rezultatov s področja ekologije, omenil bi le najpomembnejše.

– Po meritvah Hidrometeorološkega zavoda Slovenije smo po onesnaženosti zraka med 44. na 39. mestu. Ko bomo maja usposobili še čistilno napravo za Jeklarstvo II., pa bo v železarni odpravljeno še zadnje onesnaževanje; konec bo značilnega rdečrjavega prahu.

– Zmanjšali smo emisijo fluoridov.

– Znatno smo zmanjšali onesnaženost Meže – s 65.000 populacijskih ekvivalentov v letu 1984 na 18.000 teh lani.

– Za predelavo odpadkov smo pripravili projekt, realizacija je odvisna od denarja. Sedanjega odlagališča ne bomo širili v »zdravo tkivo«. Za odpadke, ki se ne dajo predelati, bomo sproti preurejali staro haldo.

– Na področju ekologije imamo uspešno razvite tudi vzporedne dejavnosti. Že pet let uspešno rešuje skupne probleme ekološka komisija vseh slovenskih jeklarn, v Železarni Ravne je uspešen tim za ekologijo, posvečamo se ekološki vzgoji delavcev in mladih ter izobraževanju.«



### NISMO (PRE)VELIK PORABNIK ENERGIJE

»Vodjem klubov poslancev slovenske skupščine, med njimi je bil tudi geolog dr. Nace Busar, smo tudi uspeli dokazati, da slovenske jeklarne niso »požeruhi« energije. Za proizvodnjo jekla v Sloveniji gre namreč manj kot 10 % vse porabljene električne energije. Lani, ko je bila proizvodnja zmanjšana, je je šlo le 6 % na račun jeklarn. Postregli smo jim tudi s podatkom, da dobi slovensko jeklarstvo iz termoelektrarn, ki pa so (tudi zaradi

nas) onesnaževalci okolja, le 3 % energije, saj proizvedejo termoelektrarne 45 % vse energije v Sloveniji. Celo črna in barvna industrija skupaj porabita le tretjino vse električne energije.«

### ZA NAS MORA BITI PROSTOR V EVROPI

»Ugotovili smo, da na osnovi takšnih podatkov mora biti prostor pod soncem in v Evropi za 300 tisoč ton slovenskega jekla; Avstrija ga proizvede 4 milijone ton, Luksemburg s 400 tisoč prebivalci od 10 do 12 milijonov ton, Švica, ki spada med ekološko najčistjše države, milijon ton!

Dokazali smo, da slovenske železarne po ekološki plati niso problem in še posebej, da je Železarna Ravne s svojo ekološko naravnanoštvu v zadnjem 20-letnem obdobju z velikimi investicijskimi žrtvami ogromno storila. Zato se ne bojimo zahtev združene Evrope '92, ko naj bi izdelek na evropskem trgu imel ekološko »markico«, znak, da ga je naredilo podjetje, ki ima urejeno ekološko plat.«

Helena Merkač

## VARČEVANJE Z ENERGIJO VARČEVANJE S PLINOM

S širjenjem plinovoda po dolini se uporablja tudi več plinških trošil, kot so:

- peči za centralno ogrevanje
- štedilniki
- peči za pripravo sanitarne tople vode.

Če smo imeli prej štedilnik na plin butan-propan, sedaj ga pa hočemo preklopiti na zemeljski plin, moramo poklicati pooblaščen osebo (servis), ki nam z manjšim posegom uredi, da se lahko štedilnik kuri na zemeljski plin.

Plin je zelo čisto in učinkovito gorivo, saj takoj, ko se vžge, že daje visoke temperature. Za zgorevanje potrebuje kisik (zrak), zato morajo biti prostori dovolj zračni.

### NAVODILA IN PRAVILA ZA VARČNO PORABO PLINA

- Pred nakupom se posvetujemo, da ne bi kupovali za svoje potrebe prevelike ali premajhne naprave
- ob nakupu dobro prečitajmo navodila za uporabo
- plinske naprave naj montira strokovnjak
- uporabljamo le primerne posode, ozkih lončkov ne, plamen naj nikar ne sika izpod dna posode
- priporoča se, da na plinških gorilnikih uporabljamo posode z debelim dnom, ki naj bo ravno
- posodo postavimo na sredino nosilne rešetke
- prekipivanje hrane ne preprečuje z odmikanjem posode, ampak z naravnanjem jakosti plina
- v posodo nalijemo le toliko vode, kot je za pripravo hrane potrebujemo
- posodo vedno pokrijemo s pripadajočo pokrovko, s tem porabimo 1/3 manj plina
- s plinom varčujemo, če uporabljamo lonce na zvišan pritisk (ekonom lonec)
- tržišče nudi tudi posode, ki se postavljajo druga na drugo
- če je plamen na obodu neenakomeren, mestoma pretrgan, jezički plamena pa so različno dolgi, pomeni to, da je pokrovček zamašen, treba ga je očistiti
- le čist gorilnik oziroma štedilnik varčuje s plinom, zato očistimo plinske naprave vsaj vsak teden.

Robert Jamšek



# Februarja na polovici načrta

Predvideni plan skupne proizvodnje je bil v februarju dosežen 48,6 odst., v kumulativni 54,8 odst. Za 6.479 ton prodanih izdelkov smo iztržili 195,6 milijona din, kar je v povprečju 30,18 din/kg. Od tega smo prodali na domačem trgu 4.626 ton ali 117,0 milijonov din.

Izvozili pa smo 1.853 ton ali za 78,5 milijona din, kar znaša 5,93 milijona dolarjev.

## SKUPNA PROIZVODNJA

Jeklarna je izdelala 7.624 ton elektro jekla in 82 ton EPŽ in gotov, kar predstavlja 49,9 odst. predvidenega plana. Za že tako skromna naročila je ob pomanjkanju finančnih sredstev primanjkovalo tudi raznih materialov, jeklenih odpadkov, legur ter drugih surovin, tako da zamujajo za naročili in si pomagajo z raznimi improvizacijami. Kakovost jeklenih odpadkov je izredno slaba. Tako na eni strani prihaja do nekurantnih zalog, na drugi pa se povečujejo stroški izdelave (veča se poraba energije, elektrod in ognjevzdržnega materiala). Tako slabih surovin Jeklarna že dolgo ni uporabljala. Prav tako tudi pretirano varčevanje el. energije skozi prenikke konic povzroča precejšnje zastoje med obratovanjem in večja poraba elektrike, elektrod in ognjevzdržnega materiala.

Za doseganje predvidenega količinskega plana v Jeklolivarni še vedno primanjkuje naročil. Plan skupne proizvodnje je bil dosežen 65,4 odst.

Valjarni še vedno primanjkuje naročil, v februarju pa je še za ta naročila ob krizi v Jeklarni zaradi pomanjkanja surovin primanjkovalo vložka. Zaradi vsega tega so potrebne pogoste menjave programov in s tem prihaja do slabše izkoriščenosti prog. Posledica je, da so organizirali delo na težki progji na dve izmeni ter na srednji in lahko progji na tri izmene.

V Kovačnici so plan dosegli 62,7 odst. Tudi tu še vedno primanjkuje naročil. Poleg tega je bilo v februarju veliko nereda

pri dostavi šarž iz Jeklarnе. Tako je bilo skoraj nemogoče delo planirati in organizirati tako, da bi proizvodnja sploh lahko potekala v izmenah, kot so jih planirali. O neki racionalni proizvodnji, sploh kar zadeva odvisnost od Jeklarnе, ne more biti govor. S šaržami iz jeklarnе so zamujali, dvakrat pa predvidenih šarž sploh ni bilo. Peči so ogrete čakale, delavce pa so morali poslati domov. Zaradi takšnih in podobnih vzrokov bo specifična poraba energije v Kovačnici gotovo narasla. Neuspela proizvodnja je še zmeraj v mejah normalne.

Stroji imajo še vedno težave pri nabavi delov za strojogradnjo zaradi likvidnostne situacije v železarni. Doseganje plana je bilo manjše tudi zaradi izpada odpreme linije za Fontaine.

Nožem še vedno primanjkuje naročil za brzorezno orodje in nasploh imajo skromna naročila za domači trg. Poleg tega pa jih pestijo tudi okvare strojev.

Nič boljše ni stanje v ostalih predelovalnih obratih. Glede na predvideni plan so bili najbolj uspešni v Vzmetarni. Edini so presegli plan, in to za 21,9 odst.

## UVAŽAMO S TEŽAVO

V februarju smo z dodatnimi zadolževanji pri naših inozemskih partnerjih še zagotovili minimalne količine reprovizivnih materialov iz uvoza, kot so jekleni odpadki, ferolegure, grafitne elektrode ter ognjevzdržni material. Vendar pa se problem ni rešil z zvezno carinsko upravo (potrebna garancija poslovne banke), tako da do nadaljnjega Železarna Ravne ne more cariniti blaga brez učinkovitega plačila. Morebitno kreditiranje carinskih stroškov s strani špediterja za prav tako ne pride v poštev zaradi pomanjkanja likvidnih dinarskih sredstev v celotni verigi.

## NAJVEČ JE ČAKANJA NA DELO

V februarju je bil delovni čas izkoriščen 75,99 odst., odstotnosti so znašale 24,01 odst. in

so bile razdeljene takole:

- letni dopust	3,94 %
- izredno plač. dop.	0,37 %
- boleznj	5,77 %
- druge plač. odsot.	13,92 %
- neplač. odsot.	0,01 %
Skupaj	24,01 %

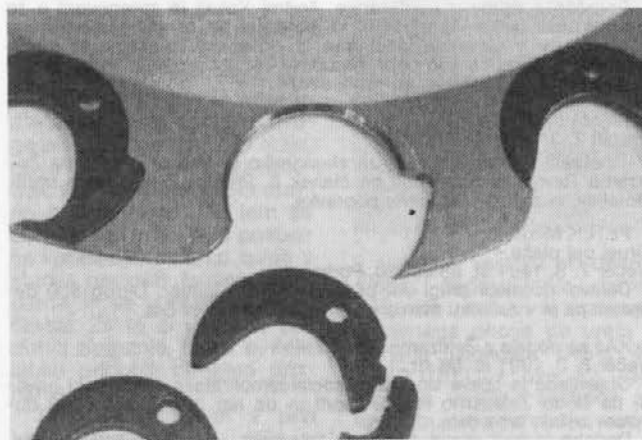
## VSTAVLJIVI ZOBCEI ZA ŽAGE – POSEL ZA PROIZVODNE CELICE

Gre za žage, ki nimajo fiksnih, ampak vstavljive zobce. Ti so iz orodnega jekla, izredno lahki, saj tehta kos le 12 gramov, in jih je več vrst. Ko atopijo, jih ni treba brusiti, ampak le zamenjati z novimi.

Op.: Med drugimi plačanimi odstotnosti je predvsem čakanje na delo doma.

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 0,52 odst., in so bile za 0,10 odst. manjše kot v januarju. Tokrat so imeli največ nadur v Težkih strojnih delih 5,18, v Orodjarni 2,51 odst., Stroji 1,70 odst. Vsi drugi, ki so še imeli opravljene ure v podaljšanem delovnem času, jih imajo pod 1,0 odst.

zna le 0,3 dolarja, sama pa jih prodaja po skoraj enkrat višji ceni, nameravamo zobce začeti prodajati sami oz. prek Slovenijalesa. Nad to namero so najmanj navdušeni v Industrijskih nožih, ker se bojijo,



To storimo hitro in preprosto, žagnih listov sploh ni treba snemati. Nudimo tudi orodje za zamenjavo zobcev.

Vstavljive zobce za krožne žage izdeluje naš kooperant Kovinar iz Vitanja, prodajajo pa jih Industrijski noži, izključno ameriški firmi IKS. Ker se ta vede dokaj monopolistično in nam za zobec pri-

da se jim bo Amerikanec »maščeval«. Kljub temu bomo v železarni poskusili razširiti prodajo teh zobcev. Tehni razlogi za to so vsaj trije: svet potrebuje 15 milijonov zobcev letno, izdelujeta jih le dve ameriški firmi, in ne zadnje – obetajo možnost za zaposlitev. Ker za kooperanta povečan posel ne pride v poštev, nameravamo proizvodnjo teh zobcev uvesti v t.i. proizvodnih celicah. Zaposlili bi lahko okoli 40 ljudi.

Kot je povedal dr. Tone Pratnekar, se s Slovenijalesom za posel že konkretno dogovarjamo. To podjetje nam je zanimivo zato, ker uvaža les iz južne Amerike in Afrike, naše žage pa so zelo primerne prav za rezanje eksotičnega lesa (mekkejšega). Prijavili smo se na razpis, ki ga je Slovenijales objavil leta februarja »Ponudite nam svoje predloge« in začeli izdelovati.

Na tem področju so še nadaljnje možnosti razvoja. Skupaj s TRO načrtujemo izdelovanje trdokovinskih zobcev, podobno rezalno tehniko pa je možno uvesti za segmentne žage (za rezanje kovin), ki jih izdelujejo v Kovinarstvu.

H.M.

GRAT DELNIŠKA DRUŽBA	ODSTOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE											
	SKUPNA PROIZVODNJA ton		ODPREMA ton		FAKTURIRANA REALIZACIJA din		IZVOZ š		IZVOZ din		DOMAČI TRG din	
	februar	zbir	februar	zbir	februar	zbir	februar	zbir	februar	zbir	februar	zbir
DD JEKLARNA	49,9	57,5	20,4	53,1	0,5	1,9	-	-	-	-	0,5	1,3
VALJARNA	46,3	54,8	50,1	59,5	61,7	64,9	30,7	25,4	30,5	25,5	97,5	110,0
JEKLOVLEK	69,8	62,9	55,9	58,2	72,6	76,1	50,5	52,1	50,1	52,1	89,0	93,7
DD VALJ. IN JEKLOVLEK	47,8	55,3	50,9	59,3	64,2	67,4	34,4	30,5	34,2	30,6	95,2	105,6
DD KOVAČNICA	62,7	64,5	63,9	67,4	98,3	84,7	54,7	66,6	54,4	67,2	109,1	89,0
DD JEKLOLIVARNA	65,4	68,7	83,9	85,6	117,1	108,2	109,8	107,6	108,7	107,8	126,4	108,7
DD STROJI	85,1	64,8	80,4	64,1	57,7	54,1	43,3	29,4	42,7	29,1	110,1	141,5
- NOŽI, BRZOR. OR.	90,2	95,9	87,3	88,1	79,7	74,9	64,3	77,4	63,6	78,0	100,9	70,8
- GREĐICE	63,8	31,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
DD INDUSTRI. NOŽI	78,7	68,1	88,7	114,9	80,7	75,8	64,5	77,6	63,8	78,1	102,8	72,7
NAMENSKA PROIZV.	49,5	57,5	53,5	63,9	90,3	99,5	138,0	152,2	136,4	151,9	5,7	3,5
ORODJARNA	53,7	61,0	57,8	64,5	35,6	42,8	25,8	64,5	25,6	64,4	38,3	37,1
PNEVMAT. STROJI	40,0	32,5	124,8	91,8	92,2	75,3	226,7	129,2	224,1	128,1	59,7	62,4
VZMETARNA	121,9	113,4	124,6	110,9	111,8	103,6	68,5	80,2	67,6	80,3	120,6	108,3
DD S T O	77,3	78,3	84,4	83,4	87,9	91,0	134,6	142,6	133,1	142,3	49,8	47,7
DD ARMATURE	91,5	73,2	111,8	106,7	104,2	87,9	83,1	79,9	82,5	80,1	195,0	120,9
DD TGP DE PROFUNDIS	-	-	-	-	9,3	8,7	-	-	-	36,6	9,5	8,2
STORITVE DRUGIH	-	-	-	-	89,2	84,2	30,3	25,7	30,1	25,9	90,4	84,7
SKUPAJ	48,6	54,8	57,5	63,3	73,1	71,3	60,6	57,3	60,0	57,3	85,6	84,7

# ŽELEZARNA RAVNE V DNEVNEM ČASOPISJU

21. 2. 1991 – 23. 3. 1991

**PROŠT Edi:**

Železobetonskih temeljev. –

Preprijet 21. 2. 1991 št. 1 str. 4–5. ilustr.

Pregled in kritična analiza dogajanj v zadnjih mesecih v železarni.

Dodana osebna izkaznica Koncerna Železarna Ravne:

zaposlenih v letu 1990: poprečno 5654, ob koncu leta 5461 delavcev, fizični obseg proizvodnje: 366.262 ton blagovna proizvodnja: 104.706 ton izvoz: 70.522.930 \$.

**KOCEN Franjo:**

Direktorjem v Železarni Ravne. –

Delavska enotnost 22. 2. 1991 št. 8 str. 8.

Odporno pismo predsednika SKE Železarne Ravne.

S prevzemom funkcije so direktorji prevzeli ogromno odgovornost tudi do ljudi, ki jih vodijo. Vsak direktor je moral vedeti, kaj prevzema, moral se je zavedati odgovornosti in videti prihodnost podjetja.

**B.M.:**

Na potezi je republika. –

Preprijet 28. 2. 1991 št. 2 str. 6–7.

Poročilo s tiskovne konference. Andrej Kokalj je spregovoril o že tretjem sanacijskem programu, ki je nastal na osnovi »sistemskega razmišljanja« v slovenski vladi. Vse tri slovenske železarne se morajo dogovoriti, kaj bo kdo delal, republika kot usklajevalec pa bo skrbelja za sistemske rešitve in potrebni denar.

**PISMA bralcev. –**

Preprijet 7. 3. 1991 št. 3 str. 21.

Vodstveni delavci Sektorja za ekonomiko in finanče Koncerna Železarna Ravne so odgovorili na članek E. Prošta: Železobetonskih temeljev, in zapisali določene popravke.

**PETEK Miro:**

Drugi del plače. –

Večer 7. 3. 1991 št. 55 str. 10. Podpis: mir.

Delavci dočakali drugi del plače za mesec januar. Okrog 300 delavcev pa je v začetku marca prešlo na nov delovni čas.

**KAJ se dogaja v Železarni Ravne? –**

Večer 8. 3. 1991 št. 56 str. 1. 4.

Objavljena je izjava slovenske socialdemokratske stranke, ki govori, da bodo Železarno Ravne zaprli in da naj bi več kot 5000 delavcev ostalo brez dela.

Dodana je tudi izjava direktorja železarne Andreja Kokalja, ki pravi, da izjava ene od političnih strank nima nobene veljave.

**PETEK Miro:**

Mariborski sindrom. –

Večer 8. 3. 1991 št. 56 str. 8

Dejstvo, da bo moralo železarno letos zapustiti okoli 1000 delavcev, ob novem prilivu mladih, pomeni za Koroško pravo katastrofo.

**PRAPROTNIK Ivan:**

Železarne Ravne ne bodo zaprli. –

Delo 8. 3. 1991 št. 56 str. 2.

Delavski svet je sprejel sklep, da se celotna železarna podprži, s čimer bo omogočeno skupno reševanje slovenske črne metalurgije in z njo povezane industrije.

**PRAPROTNIK Ivan:**

ŽR na državnem oltarju. –

Delo 13. 3. 1991 št. 60 str. 8.

Skoraj vsak teden nov koncept daje slutiti, da so Ravne skupaj z drugima slovenskima železarnama v nepreklicno brezizhodnih težavah, ki jih, upoštevajoč splošno gospodarsko stanje, lahko reši le še država Slovenija.

V upravi koncerna ne skrivajo, da bo kakšnih 1500 delavcev odveč.

**PROŠT Edi:**

Pozdravljena Koroška, kjerkoli si že. –

Preprijet 14. 3. 1991 št. 4 str. 3.

Železarne Ravne ne bodo zaprli, bodo pa celoten koncern podprži.

**S kroglo nad tovariša. –**

Preprijet 21. 3. 1991 št. 5 str. 2. Karikatura.

Na železarniških Ravnah počasi odstranjujejo replike preteklosti in kaj bo s spomenikom pred poslovno zgradbo železarne? (Rubrika Glose, karikature).

**POGODBA podpisana. Plače bodo... –**

Preprijet 21. 3. 1991 št. 5 str. 18

15. marca so v Ljubljani podpisali pogodbo o podpržavljenju Koncerna Železarna Ravne.

**BOBOVNIK Slavko:**

Aplavz mrtvi Jugoslaviji? Od petka do petka. –

Večer 23. 3. 1991 št. 69 str. 25.

Torek, 19. marca. V železarni še niso dobili plač. V obratu Armatur strajkajo, drugod je relativno mirno. V nadaljevanju štrajpka se avtor sprašuje o ceni, ki jo bo Mežiška dolina plačala na račun gospodarskega preustroja republike.

Dokumentirala Hedvika Gorenšek  
Koroška osrednja knjižnica  
dr. Franc Sušnik Ravne

## S PONUDBENIMI LISTI PREJ DO TRGOV

V železarni ne propagiramo svojih izdelkov le s prospekti, ampak v zadnjem času vse več tudi s ponudbenimi listi. Ker gre največkrat za en sam list z bistvenimi podatki in fotografijo ponujenega v črno – beli varianti, jih lahko s tehniko in strokovnjaki, ki jih za te namene v železarni imamo – od razvojnih inženirjev, oblikovalcev, prevajalcev do fotografov – naredimo sami, hitro in poceni. Pri tem je pomembno še, da učinek ponudbenih listov navadno ni nič manjši kot pri prospektih, je pa res, da so manj trajnega značaja.

Februarja in marca smo v železarni pripravili več ponudbenih listov, največ za firmo STO, enega pa tudi za Industrijske nože. Tega je oblikovala Lidija Fišer, za firmo STO pa dela Jana Toplak.

Ponudbeni list krožne žage z vstavljivimi zobci je eden izmed listov. Preveden bo še v srbohrvaščino, angleščino in ruščino. Prav tako bo sestavni del prospekta, ki ga Slovenijales tudi v našem imenu pripravljata za prodor na južnoameriško in afriško tržišče.

List ne ponuja popolnoma novega izdelka Železarne Ravne, pač pa si želimo z njim tržišče le razširiti.

Za enake namene – za nadaljnje iskanje tržišča – smo v STO izdelali ponudbene liste votlih krogel za krogelne pipe (za Armature), kotalnih ležajev velikih dimenzij (za TSD), vrtnih drogov (za Pnevmatiko) ter klasične in torzijske vzmeti (za Vzmetarno).

Izjema je pri Vzmetarni ponudbeni list za parabolične vzmeti in vzmeti za zračno vzmetenje, ki so za nas popolnoma nov izdelek, prototip, in je funkcija ponudbenega lista, da z njim najdemo prva tržišča. Čisto nove izdelke predstavlja še nekaj ponudbenih listov: ponujamo vrtno krone s konusom (npr. za Pnevmatiko za vrtnje trdih in zelo trdih kamenin) in hidravlično lafeto z diesel agregatom, za katero pripravljajo dokumentacijo, s ponudbenim listom pa že želimo ugotoviti, kakšno je zanimanje za ta izdelek na tržišču.

Zaenkrat je večina ponudbenih listov v slovensčini, če bodo potrebe, pa jih ne bo problem prevesti v druge jezike. Besedilo je namreč le dopolnitev k fotografijam, skicam in tabelam, ki so bistvo vsakega ponudbenega lista.

V Fužinarju bomo skušali redno spremljati to ponudbeno dejavnost v železarni.

H. Merkač

ŽELEZARNA RAVNE  
RAVNE NA KOROŠKI  
SLOVENIJA – VUČOŠKA VLA  
4300 Ravne na Koroškem  
Telef.: 0602 71 321  
Telef.: 23 114 po pošti  
Telefaks: 0602 33 613

STO d.d.

### Hidravlična lafeta z diesel agregatom

**Tehnični podatki:**

Dolžina osnovnega stroja z agregatom	mm	3400
Dolžina, lafeta horizontalno »)	mm	5000
Višina z napravo za ločevanje prahu	mm	2000
Širina, naprava za ločevanje prahu v obratovalni legi	mm	2700
Širina brez naprave za ločevanje prahu	mm	2000
Teža stroja	kg	5500
Moč pogonskega motorja	kW	60
Žagljivost kompresorja	m <sup>3</sup> /min	6
Vladska hitrost stroja	km/h	40
Hitrost vožnje stroja	m/min	40



Živimo v času temeljitih sprememb družbene ureditve, kjer domala ni področja, ki bi bilo iz tega izvzeto. Varstvo pri delu ali boljše celovito varstvo delavcev je soditi v predjetjih glede pristopa in urejanja sila različno. Kljub temu, da postavlja ustava in ostala zakonodaja, ki ureja varstvo delavcev, delavce v ospredje kot največjo vrednoto, so dejanske razmere manj zadovoljljive.

Razlogov je več, vendar so med najpomembnejšimi:

- neustrezna organiziranost državnih (republika Slovenija) institucij za varstvo pri delu in medicino dela
- neustrezno normativno urejanje varstva pri delu
- neučinkovitost sankcioniranja pravnih oseb v primerih opustitve varstvenih ukrepov
- ovrednotenje stroškov za izvajanje varstva delavcev do sedaj ni imelo prave ekonomske podlage itd.

Do sedaj so posamezna podjetja s samoupravnimi akti urejala tako področje tehničnega in zdravstvenega kot socialnega varstva. Dokaz temu so na področju tehničnega varstva predpisi, normativi in standardi.

### Varstvo pri delu v EGS je podrejeno prostemu pretoku blaga, storitev in delovne sile.

Podlaga zanje so pravni viri, ki segajo še v povojna leta. Še danes imamo sicer nekoliko dopolnjen Pravilnik o higienskih in tehničnih varstvenih ukrepih pri delu iz leta 1947. Področje metalurgije pa ureja nekoliko mlajši Pravilnik - tehničnih in zdravstveno tehničnih varnostnih ukrepov pri delu v črni metalurgiji iz leta 1955. Pri tem si bodo svoje mnenje hitro oblikovali metalurgi, ki so spremljali pospešen investicijsko - tehnološki razvoj te panoge.

Zato ni slučaj, da je Republiški sekretariat za delo dal pobudo za izdelavo pravilnika o varstvenih ukrepih pri taljenju jekla. V ta projekt so se vključili tudi posamezniki iz Železarne Ravne, ki so skupaj s kolegi iz železarn Jesenice in Store pripravili podlago za omenjeni pravilnik. Vendar do definiranja ni prišlo, tako da nam zaključki služijo za interna Navodila za delo pri taljenju jekla, ki jih je verificiral Republiški inšpektorat za delo.

To je le ena stran problematike, s katero se srečujemo

pri izvajanju strokovnih nalog iz varstva pri delu. Zavedamo pa se, da nas čaka mnogo težje delo v naprej, zlasti pri strateškem cilju Železarne Ravne po vstopu v Evropo.

Sistem varstva pri delu v Evropski gospodarski skupnosti je podrejen dvema temeljnima načeloma, in sicer:

- prostem pretoku blaga in storitev
- prostem pretoku delovne sile.

## VARSTVO PRI DELU DANES ZA JUTRI

Prost pretok blaga in storitev je povezan z vrsto zahtev, ki jim mora ustrezati takšno blago tako glede kakovosti kakor tudi glede zagotavljanja varnosti njihovemu uporabniku. Zato nekatere izmed direktiv Sveta Evropske gospodarske skupnosti podrobno določajo zahteve glede varstva pri delu tako glede pregleda in preizkusa blaga kakor tudi listin, s katerimi se potrjuje tovrstna ustreznost. Prav te zahteve bodo prizadele tudi železarne, še zlasti na področju finalne strojegradnje na skupnem evropskem trgu. Skratka, to pomeni, da izdelka, ki ne bo opremljen z dokumentacijo, kakršno zahtevajo te direktive, preprosto ne bo mogoče ponuditi na tem trgu.

Evropska skupnost je določila rok za prilagoditev tem zahtevam v dveh stopnjah, in sicer:

- do konca leta 1991 morajo države članice uskladiti in prirediti predpise zahtevam posameznih direktiv
- do konca leta 1992, torej

eno leto po izdaji predpisov, pa je treba v praksi uveljaviti izvajanje teh predpisov.

Na ta način bi se torej s 1. 1. 1993 pričelo poslovanje po novih zahtevah. Zaradi tega bi morala postati naša prilagoditev tem zahtevam prednostna naloga. Tako bo moral vsak proizvajalec, ki bo želel plasirati svoje proizvode na evropsko tržišče, le-te opremiti z ustrežno dokumentacijo. To pa lahko dosežemo tako,

da pri ustreznih institucijah Evropske gospodarske skupnosti naročimo dokumentacijo za naše proizvode in seveda plačamo njeno izdelavo. Druga plat, mnogo daljša in težja, pa je ta, da evropsko zakonodajo s tega področja enostavno prevzamemo. Ob tem se seveda samo po sebi postavlja vprašanje, ali smo sploh v stanju prevzeti takšne standarde in jih v praksi uresničevati. Za to si je treba pridobiti zaupanje, nakar bi šele lahko pridobili direktno priznanje.

Tako je potreben v prvi vrsti prevzem Deklaracije o ustreznosti (direktiva Sveta Evropske skupnosti št.89/392/EEC z dne 14. julija 1989 o prilagajanju zakonov držav članic, ki se nanašajo na stroje).

To je dokument, s katerim se potrjuje, da raba proizvoda ob namembnosti rabi in upoštevanju navodil za varno delo (ki so sestavni del dokumentacije) zagotavljajo uporabniku primerno raven varstva pri delu. Potrditev tega zagotovi-

la in obstoj registrirane deklaracije pa se na samem izdelku označi z znakom CE.

Drugo načelo prostega pretoka delovne sile pa uveljavlja zahtevo enakih razmer za varno delo in enako varno delovno okolje, tako da bi delavci v katerikoli državi članici imeli enake pogoje dela. Takšnim pogojem mora seveda bodoči kandidat za člana vnaprej zadostiti. Čeprav je seveda takšna realizacija odmaknjena, pa tudi ne dopušča pretirano prostih rok, kajti vzpostavitev primerne sistema varstva pri delu je nedvomno naloga, ki je ni mogoče izpeljati čez noč in se je treba nanjo dolgoročno pripraviti.

**Če se ne bomo lotili nalog, ki jih postavlja evropski trg, bomo le nemi opazovalci dogajanj okoli nas.**

Ureditev varstva pri delu v smislu zagotavljanja varnih delovnih razmer in varnega delovnega okolja pa ureja v temelju Direktiva Sveta št. 89/391/EEC z dne 12. jun. 1989 o vpeljavi ukrepov za vzpodbujanje napredka varstva in zdravja delavcev.

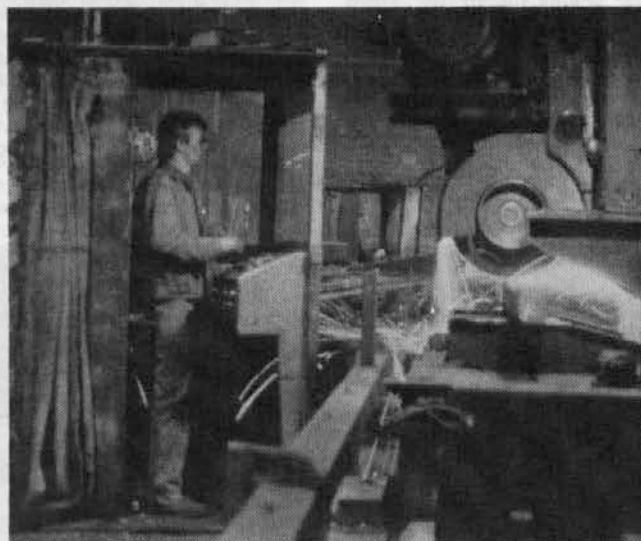
Na temelju navedenega bo pri nas potrebna institucija, ki bo strokovno pokrivala področja varstva pri delu in medicino dela, pri čemer pa takšna institucija ne bi opravljala rutinskih zadev tega področja, ampak bi bilo njeno torišče na naslednjih področjih:

- tehnika varnosti
- ekologija dela, ki vključuje vse oblike ogrožanja zdravja
- medicina dela
- psihologija dela in
- izobraževanje ter informatika.

Zato je nujno potrebno v slovenskem prostoru ustrezno organizirati institucije, ki pokrivajo varstvo pri delu in zdravstveno varstvo. Te bi bile tudi podlaga za napredek strokovnih nalog s področja varstva delavcev v posameznih podjetjih. Čim prej bomo pristopili k nalogam, ki jih postavlja evropski trg, tem prej bo za nas Evropa stvarnost, drugače bomo ostali le nemi opazovalci dogajanj okrog nas.

Mirko Vošner, dipl. inž.

(Viri evropskih deklaracij povzeti pri UNIVERZITETNEM ZAVODU ZA ZDRAVSTVENO IN SOCIALNO VARSTVO).



# PNEVMATIKA IN VZMETARNA – VRNITEV ODPISANIH?

Računalniški izpisi fakturirane realizacije že nekaj časa kažejo za železarno porazno stanje. Mesečna kumulativna izvršitev je v primerjavi s planom za večino obratov izredno nizka, krepko pod 50 %.

Izjemi v tej vrsti sta že nekaj mesecev Pnevmatični stroji in Vzmetarna, ki delata v okviru STO. Zato smo naprosili njuna obratovodja, da odgovorita na vprašanje, čemu pripisujeta dobre rezultate. Še posebej so ti zanimivi zato, ker sta oba obrata še nedavno veljala za odpisana.

## FRANC HIRTL, inž., obratovodja Pnevmatičnih strojev:

»V Pnevmatičnih strojih lahko finančni rezultat pripišemo dobrim cenam naših izdelkov. To je v lanskem letu vplivalo tudi na ostanek dohodka. Imeli smo precej odpreme rezervnih delov, pri katerih dosegamo povprečno po 800 din za kg, za posamezne celo 1500 din za kg.

To pomeni, da s 6 tonami odpremljenih rezervnih delov že dosežemo mesečni finančni plan. Za februar lahko rečem, da smo načrt finančno (za dvanajstino plana) skoraj 100-odstotno dosegli.

Sicer pa za vse izdelke skupaj dosegamo dokaj lepe cene, povprečno od 350 do 400 din za kg.

V Pnevmatiki se zdaj kaže, da je prodaja prek trgovskih hiš, kot jo že ves čas imamo, ugodna, ker te hiše plačujejo vnaprej, res pa je, da ne naročajo veliko naenkrat.

Naš rezultat je tudi posledica ukrepov v obratu. Zmanjšali smo število zaposlenih s 175 na 136 lani ob koncu leta; zaloge vložnega materiala smo zmanjševali vse leto. Nabavljali smo le najnujnejše za proizvodnjo in za nadomestitev nekaterih pozicij v skladišču. Tudi medfazne zaloge smo zmanjševali, da nismo povečevali gotove proizvodnje.

Kljub vsemu nam je lani vse leto primanjkovalo dela. Strojnih kapacitet nismo imeli v celoti zasedenih. Prilagajali smo se z internimi deli. Veliko smo delali za Armature. Poleg tega si je vodstvo poslovne enote prizadevalo za dodatno delo. Tako smo sodelovali pri zunanjih poslih za Daniellija in za Voest Alpine, vendar vemo, da program zvarjencev za nas ni perspektiven, ker v primerjavi s pnevmatiko dosegamo pre nizko prodajno ceno. Kljub temu – imeli smo delo in delavci so bili zadovoljni.

Pričakujemo, da bo za naš obrat letos stanje še nekoliko slabše, kot je bilo lani, čeprav si upam trditi, da bomo v I. kvartalu pozitivni. Toda za naprej prihajajo naročila zelo počasi.

Naša glavna naloga je zdaj najti odgovor na vprašanje, kako, s kakšnimi dodatnimi programi preživeti krizo. Program pnevmatike skušamo izboljšati s hrupnega in vibracijskega vidika. V pripravi so projekti strnice na lastni pogon. Če bo denar za opremo, naj bi se z njo predstavili na jesenskem zagrebškem velesojmu.

Z izpolnitvijo proizvodnega programa se nam bodo odprle širše možnosti za prodajo v izvozu, kamor je zdaj zelo težko prodreti, ker so zunanji proizvajalci zelo razširjeni, z dobro organizirano servisno službo. Naš cilj je začeti prodirati v izvoz z manjšimi deli, s posameznimi pozicijami, in se dokazati s kvaliteto, roki in cenami. Prek Flottmanna nekaj že delamo za francoski in nemški trg.

Če se bodo razmere v Jugoslaviji umirile, se ne bojimo prihodnosti, saj na domačem tržišču nimamo konkurence. Skupaj z delavci se zato trudimo, da bi krizo čim manj boleče prebrodili, z izboljšavami programov pa se pripravljamo na boljše čase.«



## Danijel Praprotnik, inž., obratovodja Vzmetarne:

»V Vzmetarni je začela padati proizvodnja v 2. polovici lanskega leta. Kritično točko je dosegla avgusta, ko smo morali zaradi pomanjkanja naročil obrat za 14 dni zapreti. Zakaj je do tega prišlo? Že tudi zaradi težav v slovenski avtomobilski industriji, glavni vzrok pa je po mojem mišljenju v nestrokovni miselnosti, ki je v železarni prevladovala od sedemdesetih let do letos, da se Vzmetarna ne vključuje v osnovni koncept razvoja železarne in da jo je treba ukiniti. Vsa naša prizadevanja za posodobitev tega obrata so naletela na gluha ušesa. Šele zdajšnje vodstvo našega podjetja STO je spoznalo pomen Vzmetarne, in začeli smo pripravljati projekt revitalizacije (o njem pišemo posebej).

Za to, da je Vzmetarna perspektivna, govori vrsta argumentov.

• Prepričan sem, da ne bo avtomobila brez vzmeti; vzmet bo zmeraj aktualen element za vso strojogradnjo.

• Vzmetarna v vsej svoji zgodovini še ni poslovala z izgubo, zmeraj pozitivno oz. celo z dobičkom. Če s 110 na 60 zmanjšano število zaposlenih doseže 6 milijonov 500 tisoč din realizacije mesečno, je to okoli 100.000 DEM na zaposlenega letno, kar je pa že evropski cilj.

• Računamo, da dosegamo pozitiven rezultat že pri 230 tonah na mesec. Naročil pa je še veliko več. Za TAM in IVECO bi jih lahko imeli 6 tisoč ton letno, a žal nismo usposobljeni toliko narediti, ker nimamo linije za valjanje.

• Trenutno še ne dosegamo najboljših cen, ker hoče npr. TAM imeti cene, kot jih ima pri uvozu, računamo pa, da bomo prišli do konkurenčne cene. Pri tem nam bo s primerno ceno vložnega materiala pomagala naša Valjarna.

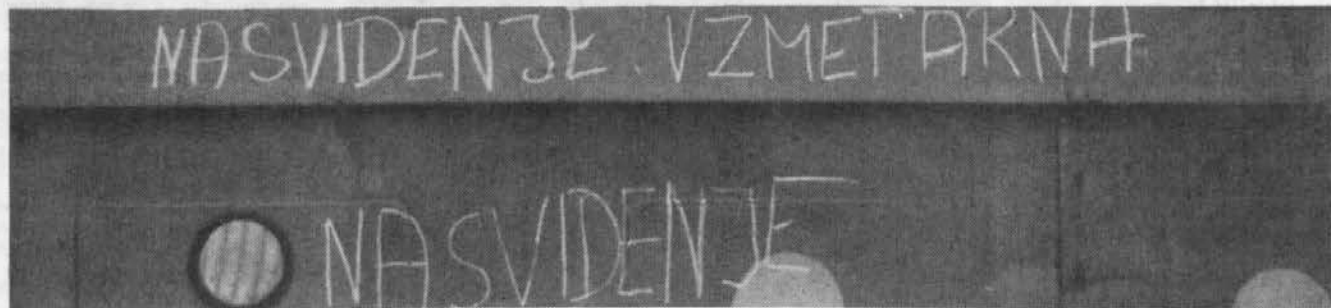
• Primerjalni izračuni z zahodnoevropsko vzmetarno STYRIO v Judenburgu so pokazali, da so naši časi izdelave enaki kot njihovi. Glede na našo slabšo opremljenost to pomeni, da je naš delavec neprimerno bolj fizično obremenjen. Prav na tem področju nas čaka še veliko nalog.

So pa drugi naši stroški še precej večji kot na Zahodu. Seveda jih skušamo zmanjševati. Racionalizirali smo proizvodnjo tako, da delamo po fazah. Šele ko pripravimo ves material na mehanski obdelavi, ga začnemo termično obdelovati, da peči ni treba ohlajati in segrevati. Takšni organizaciji dela so se morali prilagoditi tudi delavci. Ob vsakem času morajo poprijeti za vsako delo, vendar to sprejemajo z razumevanjem. S 1500 na 800 ton smo od lani na letos zmanjšali tudi zaloge vložnega materiala.

Sorazmerno dober rezultat lahko torej v Vzmetarni pripišemo zadostni količini naročil, čeprav vseh realiziranih ne dobimo plačanih, in zmanjšanim stroškom. Računamo pa, da se bo Vzmetarna začela razvijati, predvsem v smislu humanizacije dela, in potem dosegala še boljše rezultate.«



Helena Merkač



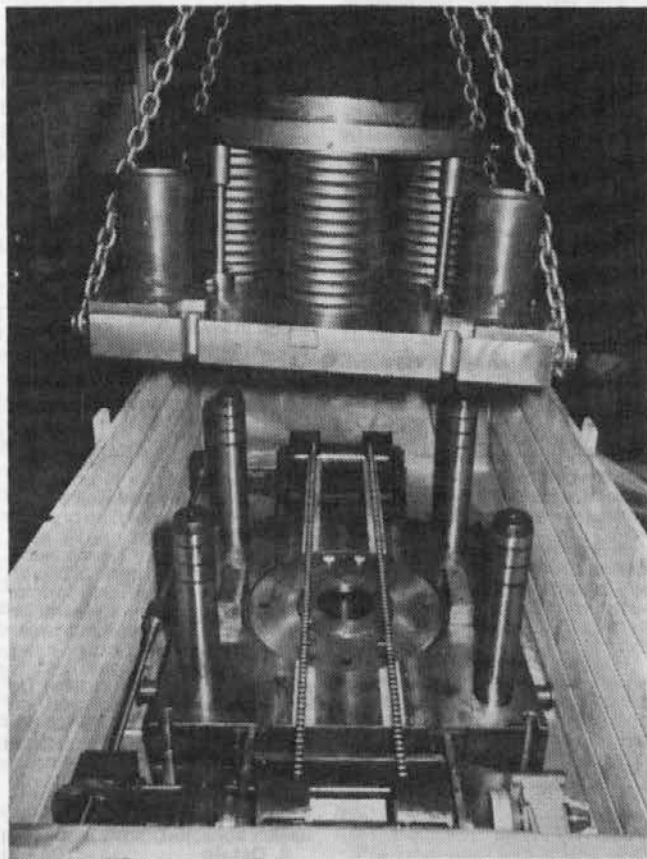


## ORODJARJI POTREBUJEJO ŠE VEČ KUPCEV

Orodjarna je eden tistih obratov Železarne Ravne, ki se sicer težko prebija skozi krizne čase, vendar ima perspektivo. Usposobila se je namreč za proizvodnjo tudi najzahtevnejših orodij in za izdelavo v najkrajšem roku.

Pri tem jih spremlja vrsta težav – zaradi zastarele strojne opreme, organizacijskih spodrslijav od sprejema ponudbe do konca proizvodnega procesa – ki jim včasih povzročijo nepredvidene zastoje, vendar jih z velikim prizadevanjem vodstva obrata in delavcev sproti rešujejo v zadovoljstvo kupca. Pri izdelavi zahtevnih orodij so jim v veliko pomoč merilne naprave, s katerimi razpolaga železarna.

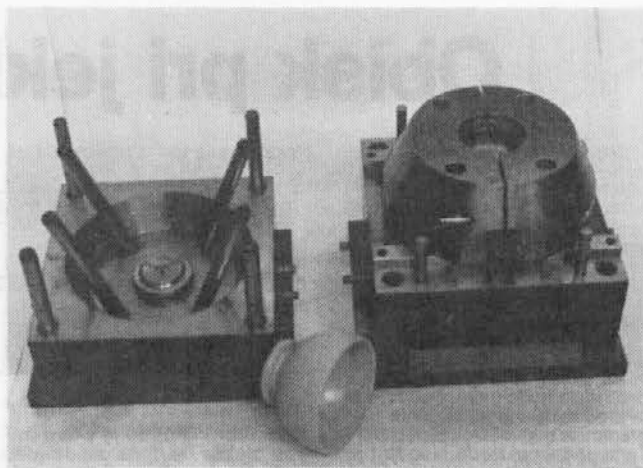
S poslovnimi partnerji, za katere so delali doslej, dobro sodelujejo, vendar bi – tudi zaradi njihovih omejenih možnosti v sedanji situaciji – potrebovali nove in nove kupce. Za iskanje le-teh je komercialna železarne doslej premalo storila. To velja še posebej za inozemsko tržišče. Kakor je povedal vodja priprave dela inž. Andrej Pandev, v preteklosti tudi sami niso pretirano skrbeli, da bi trg spoznal, kaj vse izdelujejo. Potem ko so se oskrbeli s fotografijami svojih izdelkov, že čutijo določen odziv tržišča, še več pričakujejo od kataloga, ki ga nameravajo izdati.



Tako so orodjarji v položaju, ko si zagotavljajo delo od meseca do meseca, od dneva do dneva, in še redno delajo, čeprav ne s stoodstotno zasedenimi zmogljivostmi. Kontinuirano delajo tudi za izvoz. Skupaj z NC centrom so osvojili izdelavo zelo zahtevnih delov za graviranje, ki so jih pri nas doslej samo uvažali. Poskusne izdelke za Voest Alpine so že naredili. Ta avstrijski partner je bil doslej z njihovim delom zadovoljen, zato Orodjarna pričakuje še nove posle. Prav tako je bila s sodelovanjem orodjarjev zadovoljna nemška firma Südrad, in je po dobavi dveh orodij za kolesne obroče naročila še nova orodja.

Orodjarna proizvaja tudi še za domače tržišče. Naročniki so iz Bosne, Hrvaške, Srbije in Slovenije. Mimo vrste drobnih naročil je bila v marcu in aprilu za obrat zanimiva proizvodnja treh orodij za izdelavo anten, ki so jih morali narediti v zelo kratkem roku, in to na podlagi lastne konstrukcije.

Vodstvo Orodjarne upa, da se bodo gospodarske in politične razmere v državi kmalu uredile in da bodo imeli delo



še naprej, s tem pa kruh za zaposlene. Prepričani so namreč, da z odpuščanjem ljudi ne bodo rešili ničesar. Treba jim je najti dovolj dela, saj ga znajo in so ga voljni opravljati.

Mojca Potočnik

## PRAVILNIK O IZPOSOJANJU ORODIJ

Odbor za poslovanje je v sredo, 27. marca, sprejel Pravilnik o izposojanju delovnih in osnovnih sredstev, s čimer je želel urediti in poenotiti sistem posojanja delovnih pripomočkov in drobnega inventarja delavcem. Doslej je bilo posojanje neurejeno in nekontrolirano, zato so se dogajale tudi zlorabe. Predvsem pa je trpelo škodo skupno premoženje, saj so si ljudje tudi drage stroje sposojali zaštonj.

Pravilnik določa, da si lahko delavci Železarne Ravne izposodijo na reverz **delovna sredstva**, tj. orodje in drobni inventar, vendar le, kadar niso potrebni za delo v obratu.

**Osnovna sredstva**, kot so npr. stroji, naprave, elektromotorji, si je mogoče sposoditi le na podlagi posojilne pogodbe za realno najemnino.

Odpisanih osnovnih sredstev si ni mogoče izposojati. Lastnik jih je dolžen prodati na dražbi, če ta ne uspe, pa komisijsko uničiti.

Proizvodov, ki so predmet maloprodaje (material, surovine, izdelki) si ni mogoče sposoditi, za orodja, ki se sposojajo, pa je določena pavšalna najemnina, ki znaša 15, 20, 30 ali 40 din. Organ, ki je sprejel pravilnik, lahko najemnino tudi revalorizira, če je treba.

Najnižjo najemnino je treba plačati za orodja, vredna do 1500 din (navadni in navojni svedri, sekači, kladiva, klešče, škarje, zagozde, sponkači, ročna dvigala ipd.); 20 din se plača za orodja, ki stanejo 1500 do 3000 din (varilna garnitura, svedri za trdo kovino, naprava za rezanje keramike, podaljški električnih kablov, ročne brizgalke in dvigalke, reflektorji itd.); najemnina 30 din velja za orodja v vrednosti 3000 do 5000 din (električni vrtni stroji, kotni, skobelni stroji in razni drugi manjši električni stroji, zračno sekalno in rušilno kladivo ipd.); 40 din pa za dražja in večja orodja, kot so: pnevmatično kladivo, električna verižna žaga, bramo dvigalo, ojačevalne naprave, električni merilni transformator in električna omarica z vgrajeno opremo.

Orodje si je mogoče sposoditi na reverz največ za tri dni, praviloma ob sobotah, nedeljah in praznikih. Za zamudo plača delavec dvakratno najemnino, če pa s kasnitvijo povzroči škodo v proizvodnem ali poslovnem procesu, jo mora poravnati posebej.

Za izposojanje in izdajanje reverzov skrbijo v vsakem podjetju posebej za to zadolženi delavci, ki so ob vračilu dolžni preveriti, če je orodje brezhibno, če ne, pa določiti nadomestilo za škodo. Če gre za večjo škodo, jo lahko oceni tudi posebna strokovna komisija.

Najemnino in morebitno škodo mora delavec, potem ko orodje vrne, še isti dan plačati v maloprodaji, reverz pa vrniti odgovornemu delavcu, ki mu je orodje posodil.

Najemnina za izposojena sredstva pripada lastniku, maloprodaja si zaračuna 5 % za stroške.

Mojca Potočnik

# Obisk pri jeklarni BÖHLER

Skupina štirih sodelavcev iz železarn je 14. februarja 1991 obiskala jeklarno BÖHLER GmbH v Kapfenbergu, Avstrija. Namen obiska je bil predvsem: spoznati sedanjo organiziranost in strategijo podjetja ter preveriti možnost za morebitno kooperacijo in vključevanje v njihovo mednarodno prodajno mrežo.

Jeklarna, znana po svojih orodnih jeklih in specialnih zlitinah po vsem svetu, je v tem desetletju preživljala hudo krizo. Doletelo jo je prestrukturiranje, čiščenje programov in odpušcanje zaposlenih. Torej podobna usoda, ki sedaj pesti našo jeklarsko industrijo. Od l. 1987 naprej se je položaj začel izboljševati in l. 1989 po reorganizaciji je bilo poslovanje prvič zopet pozitivno. Na zelenih področjih je bila mogoča odkritja in stvarna razprava, brez posebne, neprozorne vladnostne navlake.

**1. Organizacija in strategija**  
BÖHLER GmbH je podružljiva družba z omejeno odgovornostjo, ki posluje v okviru 100 % podružljive industrije AUSTRIAN INDUSTRIES. Koncern je organiziran po panogah in ima sedaj 5 članic. Med njimi je tudi YA-STAHl AG, h kateri spada BÖHLER in združuje vso železarsko industrijo v Avstriji.

## 1.1. AUSTRIAN INDUSTRIES – podružljiva industrija

Ugled avstrijske podružljive industrije je v osemdesetih letih močno padel. Napačne odločitve in pogosto menjavanje vodstva je povzročilo finančne izgube, še bolj pa skazilo lice te industrije v svetu. V l. 1986 se je po odločitvi parlamenta začela depolitizacija te industrije ter preobrazba v enoten koncern. Program je obsegal: 1986 drastično znižanje stroškov z vsemi spremljajočimi ukrepi, 1987/89 prilagajanje tržišču in industriji (ki se v panogah nadaljuje), 1990 konsolidacija koncerna s pozitivnim poslovanjem, vendar dosežena l. 1989. Od takrat naprej ni več državnih subvencij. L. 1990 so bile izdane obveznice na razpisano javno posojilo. V l. 1992/93 naj bi bil izdan prvi paket delnic kot premik k privatizaciji in nastopu na mednarodnih borzah.

V okviru koncerna intenzivno kupujejo podjetja ali deleže (Uddeholm), ki lahko podprejo središčne programe. Odprodajajo pa podjetja iz obrobnih programov. Investicije financirajo iz tekočega gotovinskega pretoka, odprodaje podjetij in najetih kreditov. V l. 1987/90 so odprodali 40 podjetij v vrednosti 14 milijard. ATS.

Osnovno poslovno zamisel, obvezno za vsa podjetja, moremo strniti v naslednjih izhodiščih:

- tržišču prilagojena organizacija in struktura
- jačanje osrednjih in umik iz obrobnih programov
- strokovno usmerjeno vodenje
- gospodarska avtonomija podjetij z možnostjo odločitve
- internacionalizacija koncerna in mednarodna kooperacija
- diferenciacija in osvajanje več vrednih izdelkov
- poudarek na ekologiji in priradni socialni.

Takšna usmeritev je omogočila prerazporeditev sredstev v poslovna področja, sposobna za bodoči nastop na borzah ter optimalno angažiranje vodilnega kadra, investicij, sredstev za raziskave ter propagando.

Nekateri podatki iz poslovanja v l. 1989:

	Koncern AI	v milijard. ATS VA – STAHL	BÖHLER
bruto realizacija	140,7	47,3	15,3
zaposleni	79.183	33.720	4.000
investicije	12,1	3,2	0,9
izvoz	53,5	25,1	11,3
raziskave	2,1	0,3	0,09

**Opombe:** V l. 1990 je v inozemstvu delalo 14,1 % zaposlenih. Izvoz gre pretežno v Evropo, največ v Nemčijo. V koncernu je šlo za raziskave 1,5 % realizacije.

V podjetjih opravljajo predvsem aplikativne raziskave. Pri osnovnih raziskavah se opirajo na univerze in institute, kjer ustanavljajo tudi s podporo posebne fundacije namenske laboratorije.

## 1.2. Grupa BÖHLER GmbH, Kapfenberg

H grupi spadata sestrski firmi BÖHLER GmbH, Kapfenberg ter BÖHLER AG Düsseldorf ter hčeri BÖHLER YBBSTALWERKE GmbH in STYRIA FEDER, Judenburg. Obe sestrski firmi poslujeta v soglasju glede izdelkov, tržišča in vodstva. Grupo vodi 4-članski poslovodni odbor, kjer je vsak član, vključno s predsednikom, zadolžen za določeno področje poslovanja.

**Poslovna področja** podjetja so: **jekla** (paličasto, pločevina in odkovki), **predelava**, **financa** ter **kontroling in kadrovska služba**, **tržišče s strateškim planiranjem** in **prodajo**. V predelavi so vključeni: materiali za varjenje (elektrode), visokotlačna tehnika, specialni izdelki (letalska in vesoljska tehnika), vzmeti (STYRIA), industrijski noži (YBBSTAL) in drugo.

**Osrednji program** na področju jekla tvorijo:

**orodna jekla**, **dopolnilni specialne zlitine in kovine** in **obrobni nerjavne, v vročem obstojna in konstrukcijska jekla**.

Obrobni program postopoma opuščajo, razen nekaterih posebnih izdelkov. Pri orodnih jeklih hočejo biti prisotni na vseh svetovnih tržiščih, s težiščem v Evropi in stalno povečevati svoj tržni delež. Pri predelavi izpopolnjujejo sedanje izdelke, na novo pa osvajajo predvsem specialne izdelke.

Možnosti na tržišču res sistem-

ske preučujejo z ugotavljanjem moči konkurence, tržnih deležev in časovnih količin, z možnostmi razvoja trga in konkurence, npr. kje kaj prodajati preko servisnih skladišč (npr. jeklo 67 %) ali direktno (npr. specialni izdelki 66 %). Skupaj z Uddeholmom so postali drugi največji proizvajalec orodnih, predvsem hitroreznih jekel v Evropi. Ni slučajno, da je glavno tržišče v Evropi, saj le-ta potroši 50 % vse proizvodnje orodnih jekel. Držijo se osnovnega tržnega načela: jačanje lastnih prednosti ima prednost pred odpravilanjem pomanjklivosti.

**BÖHLER ima po vsem svetu 31 mednarodnih trgovinskih podjetij z 51 servisnimi skladišči ter 101 predstavništvo.** V matični firmi Kapfenberg – področje tržišče in prodaje – obstaja krmiljenje celotnega tržnega sistema in nadzor nad inozemskimi podjetji. Osnova je vodenje po izdelkih in ne po obratih. Zanimivo je, da je delež čiste trgovine dosegel 11,7 % v celotnem tržnem prometu.

V zastopništvih so v glavnem zaposleni trgovci s tehničnim znanjem. V večjih lastnih družbah so tudi tehniki za svetovanje in servis. V posebnih primerih, predvsem pri fazonskih odkovkih, turbinskih lopaticah in specialnih izdelkih pri naročilih in svetovanju sodelujejo tehniki iz obrata in razvoja.

**Proizvodni obrati niso samostojne profitne enote.** Skrb vodstva obratov in delavcev so predvsem: znižanje stroškov, kvaliteta in roki. To še posebej velja za jeklarno.

Kalkulacije temeljijo na planskih cenah, ki jih mesečno primerjajo z dejanskimi stroški. Pri tem med obrati seveda odpadejo vse dodatne medsebojne obremenitve. Iz obratov prihajajo izdelki z lastno

ceno, prodajno ceno pa oblikuje področje prodaje po stanju na tržišču.

Stroški izmečka bremenijo vedno tisti obrat, kjer so se pojavili. Vzroke izmečka sicer ugotavljajo, vendar predhodni obrat nosi samo »moralno« krivdo. **Ob večkratnem ponavljanju napake pa sledi predvsem zamenjava vodilnih ljudi.**

V proizvodnih enotah so začeli z delno reorganizacijo na podlagi izdelkov. Enote naj bi bile tržno orientirane, prožne, pregledne, s poslovanjem na osnovi rezultatov in na lastno odgovornost. Pomenile naj bi prehod k samostojnim družbam. Pri področju jekla naj bi ostale centralizirane funkcije: razvoj, investicije, nabava in zagotavljanje kvalitete.

Sektor za raziskave in razvoj vključuje tudi zagotavljanje kvalitete in vse laboratorije. Naloge rešuje po principu projektne organizacije. V skupini so raziskovalci, produktivni managerji, po potrebi tudi zastopniki kupcev. Poudarek je na aplikativnih raziskavah, osnovne dajejo univerzam in inštitutom. V tem sektorju pripravljajo tudi priročnike kvalitete in homologacijske postopke. Fizična kontrola je v obratih. V sektorju je zaposlenih 230 ljudi, financira se v celoti po proračunskem sistemu.

## 2. Možnosti za sodelovanje

BÖHLER ima strategijo trženja zgrajeno. Postavljena je svetovna mreža za trženje in prodajo. Izbrani so središčne (orodna jekla) in dopolnilni programi (specialne zlitine in kovine). Za obrobna področja (nerjavna in v vročini obstojna ter konstrukcijska jekla) so sklenili za prvo skupino kooperacijske pogodbe s Cogne Aosta, Italija. Za konstrukcijska jekla se pogajajo s POLDI, CSSR vendar aktivnosti trenutno mirujejo.

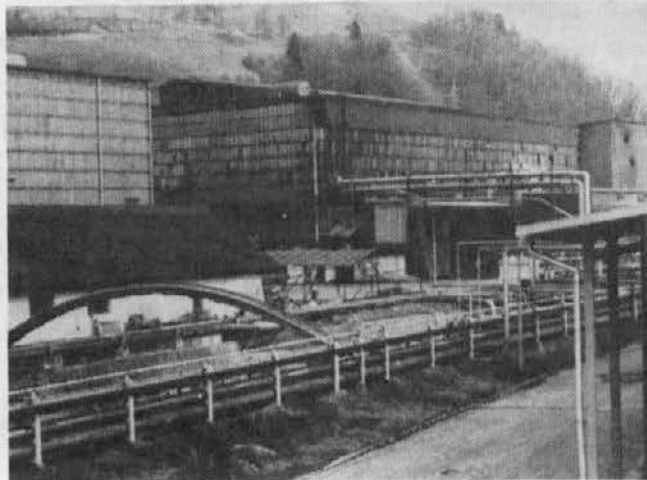
Nobene možnosti ni preko njihove mreže prodajati njim konkurenčne izdelke. Možno bi pa bilo prodajati izdelke, ki jih sami ne izdelujejo, npr. hladne valje. Pri konstrukcijskih jeklih bi bilo ob intenzivnem prizadevanju sodelovanje še mogoče v kooperacijskem poslu. Ob pomanjkanju kapacitet se bo še dalo dobiti nekaj naročil, vendar predvsem kot storitve (odvisno od konjunkturo). Do sodelovanja bi moglo priti pri EPZ (veliki ingoti), pri VIP za posebne legure in pri težkih odkovkih, predvsem kot medsebojno izpopolnjevanje kapacitet. V ta namen jim je bil podan opis VIP in EPZ naprav ter oris naših metalurških kapacitet.

## 3. Ostalo

Ogledali smo si tudi glavne metalurške obrate: jeklarno, valjarno, kovačnico ter primarno toplotno obdelavo. Obrati in oprema so našim strokovnjakom več ali manj znani iz obiskov in literature. Predvsem v valjarni je bilo v zadnjih letih ogromno investirano (ca 900 milij. ATS) v GFM linijsko prago in v progo za ploščate profile, ki sta sedaj edinstven tehnični dosežek za program, kot je BÖHLER-jev.

Ne glede na trenutno stanje pri nas je treba z BÖHLER-jem stike vzdrževati in negovati. Za nas je zanimiva njihova organizacija, tržna mreža, tehnologija in razvoj. Osebnih stiki obstajajo in jih je treba izkoristiti tudi se v prihodnje.

Jože Borštner, dipl. inž.





## KAJ SMEMO VEDETI O ALUMINIJU

### 4. Lastnosti struktur, uporaba v gradbenih jeklih

Kemijski elementi, ki jih imamo v jeklu skupaj z železom, učinkujejo na dva glavna načina: legirno v jeklenem zrnju ali kot ustanovitelj posebnih strukturnih sestavin, lahko kemijskih spojin. Aluminij je zasposoben le v drugi službi.

Gama strukturi omeji temperaturno območje obstojnosti, razširi pa delta feritno območje.

Spojine nastopajo, če je v železo primešanega več kot 48 % Al. Prva je FeAl<sub>2</sub>, po imenu zeta, nadaljnji sta eta in theta. Nad 1100 je močen še epsilon, ki pa nima točne kemijske sestave.

Če je v železu 10 do 20 % Al, se more prikazati urejena nadzgradba (superstruktura) Fe<sub>3</sub>Al pri temperaturi 600 do 550°C, če zlitino ohlajamo z zelo visoke temperature. Te krhke strukturne posebnosti nam povejo, da bo zlitina železa z več kot 10 % Al krhka in izredno zoprna za gnetenje, predelavo.

Urejena nadzgradba postane magnetna že pri nižji temperaturi kot navadno železo, npr. pri 300°C, če je vsebnost aluminija 15 %. Razdalja med atomi železa se z dodajanjem aluminijevih atomov postopno povečuje le do 10 % Al in je z nadaljnjim dodajanjem do 20 % Al nespremenjena po zaslugi urejenih atomov.

Če je več kot 0,1 % Al in več kot 0,01 % dušika, pride do nitrida. Huje je, če se ta elementa ne zvezeta in patrolirajo njuni atomi v določnem redu okoli železovih, s čimer zmanjšujejo tekočnost taline. Taka bližnja ureditev atomov zato onemogoča nastanek drobnih kristalov v jedru bloka.

Učinek aluminija na spreminjanje premenskih temperatur jekla je viden z diagramov zlitin Fe-C-Al.

Ogljik poveča gama območje Fe-Al zlitin. Aluminij zvišuje zgornjo in spodnjo premenjsko ter rekristalizacijsko temperaturo, zavoljo česar nam počenja grobo zrno podobne težave kot pri silicijevih jeklih.

Že zelo malo ga tudi zadostuje za grafitizacijo jekla in pozneje »črni lom«. To lahko od elementa, ki ne stopa rad v karbidne pare, kar pričakujemo. Preveč radodarno deoksidiranje visokoogljčnih jekel v jeklarni pripelje do črne goma jekel naprav, ki delujejo pri povišanih temperaturah (450 – 650°C). Ker nastopi tak lom po daljšem ob-

ratovanju in ker ga podpira tudi ločevanje dušika od aluminija, ostaja pravi vzrok – preveč aluminija – nekaterim skrit.

Na srečo poznamo varuhe pred tem delovanjem aluminija. To so močni karbidotvorci (niob, titan, vanadij).

O nepripravljenosti aluminija, da bi se zvezal z ogljikom, priča popuščanje, ki ima enake posledice kot pri nelegiranem jeklu. Torej ni posebnih aluminijevih karbidov. Vsaj v navadnih jeklih ne. Čudno, da se v visokoogljčnih jeklih z več kot 20 % Al vendar po kaže kak Al<sub>4</sub>C<sub>3</sub>. Seveda ni obstojen.

Dušik je v zvezi z aluminijem veliko učinkovitejši priganjač k samoupravnosti kot kisik. Ustvarja drobna zrna, ki so zelo močna in obdana, povezana s trdnimi mejami. Več kot 0,12 % Al ni potrebnega, nad 0,5 % pa sploh ne deluje. Tovrstna struktura je obstojna proti staranju in se upira kaljenju v globino. Učinke moremo zaslediti v kaljenem stanju, ne pa po popuščanju. To nam pride prav pri cementacijskih jeklih, ki jih ne popuščamo.

Ni pa tako z jekli za globoko vlečene posode. Zavoljo nitridnih blokad so zrna po vlečenju in celo še rekristalizaciji razpotegnjena. Izdelki so različno trdni v različnih smereh, tako da jih je treba še prekristalizirati. Tedaj šele bodo zrna res naključno usmerjena.

Nitridi tudi ne privolijo v globoko razogljčene izdelke, ki jih ogrevamo. Za tako varstvo je treba manj kot 0,1 % Al, nikakor ne več.

Se nekaj si privoščijo. Če je do 0,5 % Al, bodo v jeklu po 100 ali več urah pri 700 – 850°C močno povečali količino ferita.

Povzemimo o strukturi, da aluminijevi nitridi storijo zrno drobno in tako povečajo trdnost jekla v kaljenem stanju. Povečajo mejo elastičnosti nasproti trdnosti, povzdignejo žilavost. Za take kreposti sta potrebna poleg dušika in aluminija še enakomerno kuhanje in sploh temperatura med izdelavo jekla.

Nasprotujeta pa tem prizadevanjem kovanje pri previsoki temperaturi in prevelika količina aluminija. Poslabšane elastičnosti tudi z normalizacijskim žarjenjem ne moremo popraviti.

Nitridi včasih pomagajo celo v hitroreznih jeklih, ki jih ni-



triramo, in v drugih orodnih, ki so potem veliko manj občutljiva za dolgo ali visoko ogrevanje. Navadno pa aluminija v orodna jekla ne dajemo, razen seveda za odpravo kisika iz taline.

Drugače je z gradbenimi jekli. Precej vrst jih je, ki so v sorodu z aluminijem.

Nekatera zato, da se ne morejo starati – taka, ki jih želimo raztegovati v globoke posode. To so jekla za globoki vlek.

Druga zato, da ne kalijo globlje, kot želimo. Aluminij dopusti le plitvo pri površini veliko trdoto.

Krom-molibdenovim jeklom, ki so večina jekel za popuščanje, močno poveča trdnost in mejo elastičnosti po kaljenju v olju ali v vodi.

V žarjenem stanju jeklo ni občutljivo za aluminij, razen če ga je več kot 0,7 %, ko razbojniško oropa jeklo zmožnosti raztezanja.

Rekristalizacijo mehkih jekel zavira, tako da je možna šele pri visoki temperaturi.

Hvalevredno izboljša varivost, ker odpravlja nagnjenje jekel k razpokam v rdečem žaru. Ker veže nase kisik, onemogoča kolaboracijo med oksidom in sulfidi in s tem zmanjša tudi škodljivi učinek žvepla. Tako se znebimo nevarnosti medzrnastih razpok.

Odpravlja pa tudi varilno občutljivost, ki jo opišemo kot nagnjenje k tvorbi napetostnih razpok prek zrn (čez zrna namesto po mejah). Tako smo varni tudi, kadar varimo izdelke z velikimi prerezi.

Poleg teh gradbenih jekel, ki obratujejo pri navadnih temperaturah, imamo še taka za visoke in za zelo nizke temperature.

Izdelek iz jekla, ki je nagnjeno k staranju, se pri 200 – 300°C sploh ne utrjuje, odpornost proti lezenju (ta nas zanima zmerom v vročem) se mu močno zmanjšuje, kajti drobno zrno ni za visokotemperaturno obstojnost. Pri nelegiranih je vzrok za slabo lezno obstojnost (ob stalni obremenitvi in temperaturi) vezanost dušika in s tem onemogočeno izločanje nitridov.

Visokolegirana jekla z 20 – 30 % Cr in 5 % Al pa se tu in tam le utrdijo pri 800°C ali

višje. Tak dosežek jim omogočajo medkovinske spojine (ki so zelo trde) ali pojav, izločanje aluminijevih nitridov.

Pri nizki temperaturi so izdelki iz Al – jekel veliko manj podvrženi zlomu, ker so zelo žilavi zgolj zavoljo drobnosti zrn, ki jih vzgoji aluminij. Več kot 0,2 % Al pa je že preveč, saj pri trdnosti samih zrn aluminij nima besede.

Če smo se odločili izdelke samo na površini in tik pod njo (0,1 mm) zelo močno utrditi (nitrirati), jih izdelamo iz jekla, ki vsebuje poleg drugih legirnih elementov še 1 do 1,5 % Al. Toliko je zadosti. Med izdelavo jekla se nam zdi še preveč, kajti zelo moramo paziti, da se nam ne bo tvorila glinica. Ta namreč podobno kot kremen ali manganov oksid silno pohujša mehanske lastnosti izdelkov v prečni smeri (glede na kovanje).

Lahko pa tako jeklo (npr. z 1 % Cr, 2 % Ni, 1 % Al) utrdi sam aluminij brez dušika. Tedaj bo učinek občuten, in to po vsej globini izdelka. To dosežemo, če po popuščanju še dolgo žarimo pri 500°C, da nastane zadosti urejene strukture alfa črtica, ki se ravno zadosti slabo prilega k alfa (feritni), da nastanejo precejšnje notranje napetosti, ki dvignejo trdoto na 1200 N/mm<sup>2</sup>. Brez njih ima jedro le 850 N/mm<sup>2</sup>.

Poglejmo še, kako sprejmeta železo in aluminij cementacijo, naogljčjenje. Podobno kot silicij, samo blažje, tudi Al ovira difuzijo ogljika v globino in ne dopušča prav visoke trdote na površini. Če pa podaljšamo čas difuzije, postane Al mogočen in neverjetno poveča (poslabša) zrna. To je nevarno pri 3 – 5 % Al, ko se jedro izdelka drzne preiti v sam ferit.

Nasploh za cementacijo aluminija ne potrebujemo, čeprav bi legirane izdelke lahko takoj po cementaciji kalili brez potrebe po poznejšem kalilnem ciklu. Za nelegirana sploh ni primeren, ker jeklo zaradi njega postane lisasto. Po cementaciji namreč ima zelo nenakomerne trdote, zaradi katerih lahko dobi lise na obrazu tudi kalilec.

# REPARATURNO VARJENJE DELOV IZ SIVE IN NODULARNE LITINE

(Nekaj praktičnih primerov)

## Postopek reparaturnega varjenja v Železarni Ravne

V Železarni Ravne v (nadaljnem ŽR) popravilo litega železa z varjenjem uporabljamo pri poškodovanih, izrabljenih in novih, dimenzijsko neustreznih delih. Včasih odpravljamo napake litja pri nabavljenih odlitkih, ki jih obdelujemo in vgrajujemo v naše proizvode.

Nekaj primerov, ki jih popravljamo z varjenjem:

- pokrovi in ohišja elektromotorjev
- ohišja ležajev
- ohišja reduktorjev
- ohišja raznih strojnih naprav

nja je odvisna od več dejavnikov: od vrste napake, od njene lokacije, od oblike kosa, debeline stene itn.

## Popravilo ulitkov s plamenskimi varjenjem

Plamensko varjenje uporabljamo pri popravilu tankostenskih ulitkov. Kot gorilni plin uporabljamo acetilen.

Pred varjenjem pripravimo robove kosov in jih predgrejemo. Po končanem delu tople kose odlagamo v pesek ali peč zaradi počasnega ohlajanja. Pesek mora biti suh in ga moramo ogrevati z gorilnikom vsaj lokalno pred odlaganjem kosov.

kov grafitne elektrode, in ta kalup obložili s šamotno opeko, da smo zadržali talino

- gredli smo s plamenom, z dvema gorilnikoma maksimalne odprtine (No6)
- talili smo dodatni material (palica iz sive litine)
- po končanem varjenju smo sloj kontrolirano ohlajali.

## Popravilo ulitka z ročnim obročnim varjenjem

### Siva litina

V večini primerov v Železarni Ravne uporabljamo varjenje v hladnem, posebno pri ulitkih iz sive litine. Dodatni materiali, ki jih uporab-

izvedli na naslednji način:

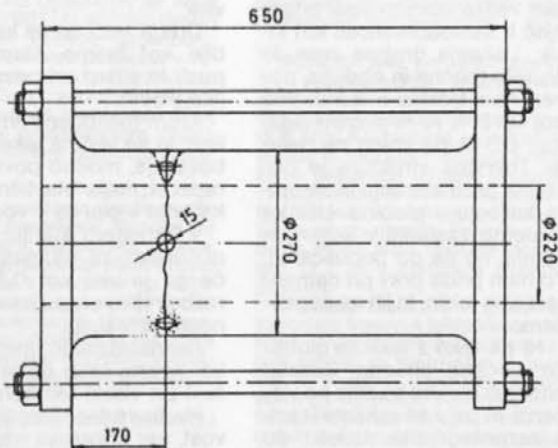
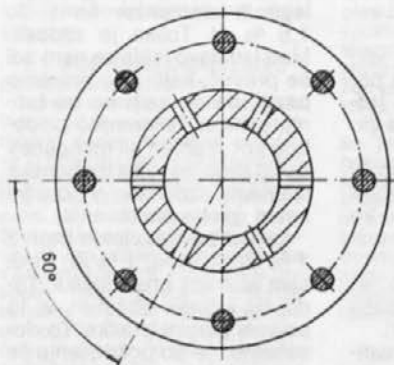
- natančno smo očistili kose
- centrično smo sestavili kose in jih stisnili s spono, izdelano posebej za ta primer
- izvrtali smo luknje, vrezali navoj in vstavili čepe iz jekla
- s plamenom smo gredli, da so zgoreli ostanki olja
- demontirali smo spono
- razdvojili smo dele
- z brušenjem smo izdelali enostranski žleb za varjenje v obliki U z blagim radiustom na robovih
- sestavili in centralizirali smo kose, nato smo jih stisnili s spono, da bi obdržali mere
- kontrolirali smo cilindričnost
- varili smo v hladnem s kratkimi varki s presledkom
- vsak varek smo sproti kovali
- najprej smo varili na mestih brez lukenj, na polnem materialu
- kot podložko na luknji znotraj cilindra smo uporabili baker in pri tem varili na različnih straneh
- zavarjeni spoj smo mehansko obdelali.

Lep primer učinkovitega popravila z varjenjem je varjenje ohišja elektromotorja brusilnega stroja za okroglo brušenje.

Med uporabo se je odtrgal del po vsej dolžini (slika 2). Po pregledu loma smo ugotovili, da je najbolje variti ročno oblačno.

Začetno fazo popravila tvori priprava žleba in brušenje čelnih kosov. Pregled tehnoloških operacij pri tem popravilu:

- priprava žleba za varjenje v obliki črke U z ročnim brušenjem
- sestavljanje delov na ravni plošči, označevanje de-



Slika 1

- stojala žag
- stojala stružnic
- jermenice, cilindri, ventili in druge armature, klini, zamašniki, bloki, glave in ohišja avtomobilskih motorjev.

Za popravilo teh delov v glavnem uporabljamo ročno oblačno varjenje v toplen in hladnem. V manjšem obsegu varimo tudi plamensko. (Plamensko varjenje ni smiselno za dele, ki morajo obdržati prejšnje dimenzije.)

Varjenje v toplen izvajamo z lokalnim ali celotnim predgretjem kosov. Za lokalno predgretje najčešče uporabljamo gorilnike ali peči. Manjše kose predgrejemo s plamenom, večje pa ogrevamo v komornih, elektro ali plinskih pečeh. Pri tem imajo elektro peči zaradi enakomernejšega ogrevanja prednost.

Temperatura predgretja se giblje v intervalu 450-650°C, hitrost ogrevanja pa je maksimalno do 150 C/h.

Vrsta reparaturnega varje-

Pri nalivanju manjkajočega dela se je pokazalo, da je nujno plamensko varjenje.

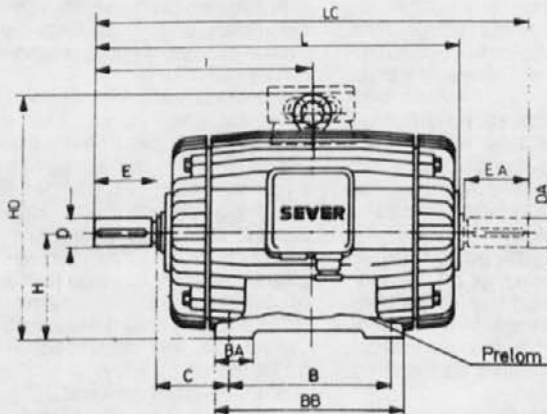
Tak primer smo imeli pri podstavku žage, katere del je bil prelomljen na več manjših kosov. Postopek smo izvedli takole:

- očistili smo podstavek
- pripravili smo robove
- izdelali smo kalup z veliko natančnostjo, iz odpad-

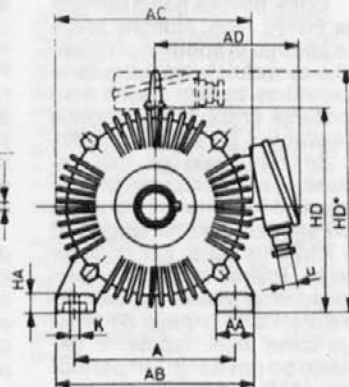
ljamo, so izdelani na bazi niklja in njegovih zlitin z železom in bakrom (monel).

Kot primer navajamo popravilo cilindra z notranjim premerom  $\varnothing 220 \times 650$  mm. Cilinder je bil prelomljen na razdalji 170 mm od prirobnice (slika 1). Na kraju preloma smo odkrili poroznost, ki je verjetno povzročila lom.

Postopek popravila smo



Slika 2





lov, obrezovanje plošče zaradi večje natančnosti, pritrditve podstavka z vijaki ali s pritiskom na zdravi del, da se ne bi premikala

– varjenje s kratkimi vari na dveh koncih, uporabljena je bila osušena elektroda za varjenje »Weldsteel 00770« s premerom  $\varnothing$  2,5 mm.

Po spojitvi kosov smo odstranili utež. Motor smo obrnili na bočno stran, da bi bil zvar v vodoravnem položaju.

– Varimo na dveh krajih vzporedno s predno stranjo z vari, dolgimi okoli 10 mm.

– Kontroliramo ravnost, ohišje hladimo do okoli 50°C.

– Postopek smo ponavljali tako dolgo, da smo poškodovani del zavarili.

– Med varjenjem smo vizualno kontrolirali navzočnost poklin.

Elektromotor je v rabi nekaj mesecev in s tem smo upravičili popravilo z varjenjem. **Na učinkovitost popravila kaže dejstvo, da zaradi okvare brusilni stroj ni delal vsega le okoli 4 ure.**

#### Popravilo livarske napake

Primer popravila odlitka iz nodularne litine je popravilo bata stiskalnice, izdelanega iz NL 42. Pri pregledu odlitka je bila ugotovljena poroznost na delu bata. Bat so že nestrokovno popravljali pri proizvajalcu. Bat je bil porozen. Masa tega ulitka je bila okoli 550 kg. Ulitek z vrisano napako kaže slika 3. Ko smo ugotovili mesto napake, smo se odločili za ročno obločno varjenje v hladnem in za dodajni material na bazi niklja.

Po priporočilu proizvajalca se s to elektrodo varijo porozna mesta na ulitkih. S tem zagotovimo tesnost ulitka.

Opis važnejših tehnoloških operacij pri popravilu bata:

– Priprava poroznega dela za varjenje:

– Odstraniti moramo navaženi material do globine 15 mm z vse porozne površine.

– Zaoblili smo notranje in zunanje robove.

– S plamenom odstranimo oljne madeže.

– Kontroliramo ohlajamo cilindri do sobne temperature.

– Navarjamo manjkajoči del 5 mm nad nominalno mero.

– Variti začnemo na robu pore s suho elektrodo superfonte NiFe s premerom  $\varnothing$  2,5 in 3,25 mm.

– Varimo s kratkimi zviri dolžine okoli 10 mm.

– Po prekinitvi vsakega varjenja zvar očistimo z jekleno ščetko in zvar zakujemo.

– Kose med varjenjem obračamo, da bi zagotovili vodoravni položaj varjenja.

– Varjenje nadaljujemo na

prejšnjem zvaru, nikakor ne na osnovnem materialu.

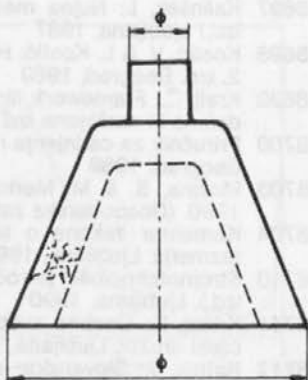
– Varjenje nadaljujemo po hlajenju okolice navara na okoli 50°C.

– Varjenje izvajamo do dosežene nominalne mere plus dodatek, ki da zanesljivost, da se lahko pričakuje čista površina z zadovoljivo geometrijo po mehanski obdelavi.

– Vizualno kontroliramo, po potrebi s penetranti.

– Raziskava homogenosti vara s pritiskom.

– Mehanska obdelava zavarjenega spoja na nominalne mere.



Slika 3

#### Zaključek

Z dobro tehnologijo, znanjem, dobrimi dodatnimi materiali in izkušenimi varilci lahko dosežemo dobre rezultate tudi pri popravilu litiga železa kot pogojno zavarljivih materialov. Ekonomska upravičenost popravila se kaže z zmanjšanjem zastojev v proizvodnji. Navedeni primeri so dokaz, da popravila omogočajo daljšo uporabo iztrošenih in poškodovanih strojnih delov iz sive in nodularne litine.

Dragan Novaković, dipl.ing.

Železarna »Ravne«  
PE Obdelava

#### Literatura

A. Blagojević, Zavarivanje. Glas – Banja Luka 1990  
Katalog: Niskonaponski asinhroni motorji. Sever – Subotica 1979

Katalog: Praktična uputstva za hladno zavarivanje sivog liva elektrodama UNIS –UTP Mostar

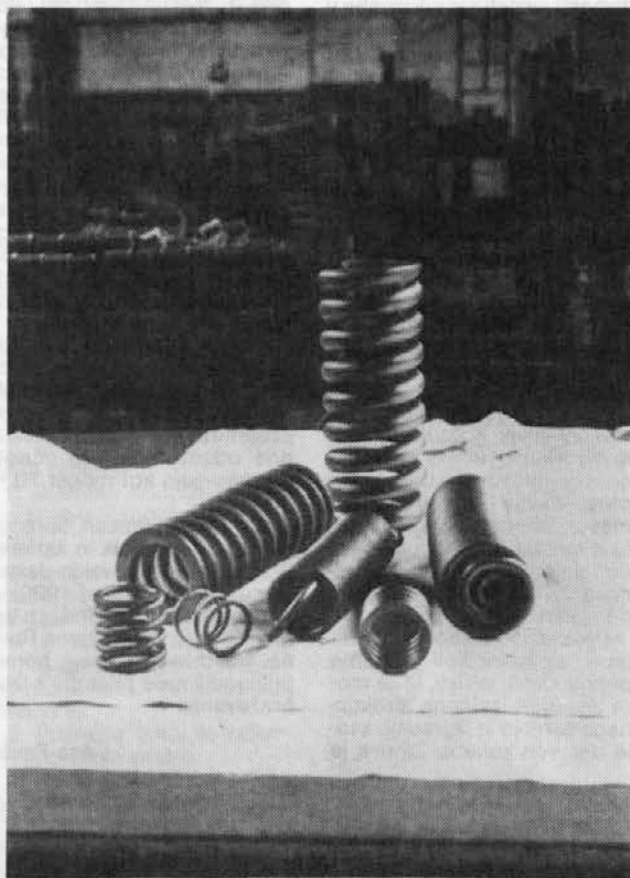
Katalog: Dodajni materiali za talilno varjenje. Slovenske železarne, Železarna Jesenice 1982

D. Novaković, Tehnološko-kontrolni protokoli za reparaturo. Slovenske železarne, Železarna Ravne 1985.

## OBSEŽEN PROGRAM ZA VZMETARNO

V železarni se trenutno intenzivno ukvarjamo s proizvodnim programom Vzmetarne. Pripravljamo projekt revitalizacije tega obrata. Njegov nosilec je inž. Janez Gorenšek, sodelujejo pa delavci Tehniške projektive STO in strokovnjaki Vzmetarne.

Projekt bo obsegal preglede: sedanjega stanja (strojni park je iztrošen, ker so iz leta v leto nameravali obrat zapreti), tehnologije izdelave vseh elementov, prepustnosti linij, delovnih mest in ustreznosti dimenzij vložnega materiala. Bistvena postavka v njem bo določitev nujno potrebnih strojev. Neuporabne bo treba izločiti, pri nekaterih izboljšati izkoristek, predvsem pa bo treba z oblikovanjem dela in pretoka materiala olajšati delo ter tako poskušati priti do evropskih cen, da bi lahko več izvažali kot zdaj.



Dušan Strmčnik, dipl. inž., v Tehniški projektivi STO, meni, da prav neustreznost strojev najbolj ovira uvajanje novih izdelkov v Vzmetarno. Kot je povedal za Fužinar, pa je po projektu revitalizacije proizvodni program dokaj obsežen.

»Že nekaj časa so v razvoju parabolične listnate vzmeti. Izdelanih je bilo več prototipov za TAM Maribor. Pri tem smo sodelovali z avstrijsko STYRIO. Sedaj tečejo razgovori o dolgoročnem sodelovanju. Pri njih bi valjali polizdelke, iz katerih bi mi izdelovali parabolične vzmeti za slovenski trg, saj smo za izvoz predragi, v zameno pa bi mi avstrijski trg zalagali s klasičnimi listnatimi vzmetmi. Tako bi polno zasedli zmogljivosti linij za klasične vzmeti. Predvidena rešitev je optimalna tudi za linijo paraboličnih vzmeti, ki je rentabilna šele pri 12 tisoč tonah letne proizvodnje.

Kot dodatni program pa so v osvajanju še elementi za zračne vzmeti, stabilizatorje za osebna vozila in za tovornjake ter torzijske vzmeti za osebna vozila.

Ponovno si želimo oživiti proizvodnjo vijčnih vzmeti (na fotografiji), ki smo jih v železarni do leta 1976 že izdelovali, a jih potem zaradi obilice drugega dela in izrabilnosti stroja opustili.«

Helena Merkač

## SPREMENIMO ODNOS DO ZNANJA IN IZOBRAŽEVANJA

Iz dneva v dan nam postaja bolj jasno, da spremenjene razmere v naši družbi (tako v družbenopolitičnem kot v ekonomskem sistemu) narekujejo korenite spremembe v razmišljanju in obnašanju večine ljudi.

### Kako bomo morali v podjetju spremeniti odnos do znanja, izobraževanja in lastnega strokovnega razvoja?

Trg dela in znanja (kot sedaj, povedano zelo poenostavljeno, poimenujemo vse aktivnosti, uspehe in neuspehe v zvezi s posameznikovo zaposlitvijo – iskanje dela, selekcija za delovno mesto, uspešnost in napredovanje na delu, ocenjevanje, dobra ali slaba plača itd.) narekuje drugačen odnos do znanja in izobraževanja, izpopolnjevanja lastnega razvoja in uspešnosti. Trg dela in znanja, ki pogojuje našo usmeritev – tržno ekonomijo – izziva posameznikovo delovno ustvarjalnost in motiviranost za izobraževanje. Če hoče biti posameznik uspešen, kar, gledano z ozko kadrovskega področja, pomeni, da je po ciljno in strogo opravljeni selekciji izbran na delovno mesto in po uspešno opravljenem delu ostaja ali napreduje na tem delovnem mestu, se mora posvečati delu in strokovno izpopolnjevanju, dopoljevati znanja ter spretosti za to delo ali delovno področje.

Posameznik, zaposleni, delavec ali kakor koli ga bomo poimenovali, je tisti, ki se mora zavedati lastnega strokovnega razvoja in izgradnje svoje delovne kariere. Za nas je

še posebno pomembno, da se čimprej zavemo, da so minili časi, ko so v organizacijah združenega dela zastavljali cilje na področju izobraževanja vseh zaposlenih iz bolj ali manj humanih načel socialistične družbe. V današnjih uspešnih podjetjih bodo izobraževali in vlagali v posameznikov strokovni razvoj iz ekonomskih podjetniških razlogov, zato bodo podjetja financirala izobraževanje posebej perspektivnih za razvoj in uspešnost podjetja ter znanja, potrebna za potek dela skladno z zastavljenimi cilji. Posameznik pa bo moral skrbeti za svoj lastni strokovni razvoj.

Dr. Barrie Hopson, direktor firme Lifeskills iz Velike Britanije in ustanovitelj Enot za svetovanje in razvoj kariere pri univerzi v Leedsu, je med načela kadrovske strategije zapisal: »Če posamezniki mislijo, da je za njihov razvoj odgovorno podjetje, ali pa, če podjetje misli, da je to v celoti stvar posameznikov, je to za obe strani nezdravo.

– Najbolj zdrava je situacija, ko obstaja jasna filozofija razvoja, osnovana na potrebah podjetja in hkrati motiviranost posameznikov – se pravi: skupna odgovornost. To včasih predstavljajo kot model 70 – 30.«

(Dr. Barrie Hopson, Spreminjanje narave dela in kariere, IV. kongres kadrovskih delavcev Jugoslavije, Bled 1990)

Tako moramo razmišljati tudi v Koncernu Železarna Ravne. Času in razmeram bomo prilagodili naše pristope k izobraževanju.

Ana Pavše

## NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 8676 Ravlan, S.: Obdelovalnost zlitin barvastih kovin pri odrezavanju: diplomsko delo višješolskega študija. Ravne, 1988. (Dipl. naloge / ŽR: 1990)
- 8677 Kastivnik, B.: Ekonomika in organizacija procesa vzdrževanja v velikih poslovnih sistemih: magistrsko delo. Ljubljana, 1989
- 8678 Arbeitsgemeinschaft fuer warmfeste Staehle und Arbeitsgemeinschaft fuer Hochtemperatur-Werkstoffe. Duesseldorf, 1989
- 8679 Warnecke, H.-J. & R.D. Schraft: Handbuch Handhabungs-Montage-Industrierobotertechnik. 11. Nachlieferung. Bd. 1, 2, 3. Landsberg am Lech, 1989
- 8682 Brown J.R. & S. Cunningham: Programming the user interface principles and examples. – New York 1990
- 8638 Buskirk, R.C.: Frontal attack, divide and conquer, the fait accompli and 118 other tactics managers must know. – New York (etc.), 1989
- 8684 Stahl Eisen Liste. 8., vollständig bearbeitete und erweiterte Aufl. Duesseldorf, 1990
- 8685 Scott, R.M.: Chemical hazards in the workplace. Chelsea, Michigan, 1989
- 8686 International general catalogue 1990. N. York, 1990
- 8687 Warnecke, H.J. & R. Steinhilper: Flexible manufacturing systems. N. York (etc.), 1988
- 8688 Andreasen, M.M.: Assembly automation. Bedford, 1987
- 8689 Rožnovski, T.: Moving heat sources in thermoelasticity. Warszawa, 1989. (Ellis Horwood series in mechanical engineering)
- 8690 International business strategy resource book: 1989. Zurich; Fairfax, Virginia, 1989
- 8691 Dobovišek, B.: Metalurške žlindre. Ljubljana, 1989
- 8692 Dessler, G.: Personnel management. Englewood Cliffs, New Yersey, 1989
- 8693 Fundamentals of microalloying forging steels: proceedings of the international symposium on microalloying and new processing approaches... Warrendale, Pennsylvania, 1987
- 8694 Ribnikar, I.: Uvod v finančno ekonomijo. Ljubljana, 1989 (Zbirka Znanje)
- 8695 Nušinovič, M.: Planiranje investicijskih projekata u funkciji optimizacije društveno-ekonomskog razvoja. Zagreb, 1989
- 8697 Kalinšek, I.: Nujna medicinska pomoč. (2. dopolnjena izd.) Ljubljana, 1987
- 8698 Kostić, V. & L. Kostić: Hemijsko-tehnološki leksikon. 2. izd. Beograd, 1989
- 8699 Kralj, Z.: Framework III: priručnik za uporabo. – 3. predelana in razširjena izd. Ljubljana, 1989
- 8700 Priručnik za carinjenje robe. Prečiščeno i izmenjeno izd. Beograd, 1989
- 8703 Možina, S. & M. Merkač: Vodenje podjetja. Ljubljana, 1990. (Gospodarska založba)
- 8704 Komentar zakona o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja. Ljubljana, 1990. (Gospodarska založba)
- 8710 Strojnotehnološki priručnik. (5. predelana in dopolnjena izd.) Ljubljana, 1990
- 8711 Križaj, F.: Osebnostne svoboščine in zasebnost v informacijski družbi. Ljubljana, 1989. (Gospodarska založba)
- 8712 Kotnik, J.: Slovensko-angleški slovar. 7. izd. Ljubljana, 1972
- 8713 Shell cracking des Plaines, Illinois, 1988
- 8714 Mold and core coatings manual. des Plaines, Illinois, 1988
- 8715 Casler, K. & D. Palmer: Business assignment. Oxford, 1989. (Oxford english video)
- 8716 Mazzini, M.: Clipper. Ljubljana, 1989
- 8718 Gligorijević, V.: Englesko-srpskohrvatski i srpsko-hrvatsko engleski ekonomski rečnik. 3. izd. Bgd., 1990
- 8721 Browne, J. & J. Harhen & J. Shivan: Production management systems. Wokingham, England (etc.), 1988
- 8722 Nuehrmann, D.: Das grosse Werkbuch Elektronik. Teil A, B. 5. voellung neu bearbeitete und erweiterte Aufl. Muenchen, 1989
- 8724 Lans, R.F. van der: Introduction to SQL. Wokingham, England (etc.), 1989
- 8725 Brown, P.J.: Starting with Unix. Reading, Massachusetts (etc.), 1984
- 8726 Babich, W.A.: Software configuration management. Reading, Massachusetts (etc.), 1986
- 8727 Marcus, C.: Prolog programming. 2nd print. Reading, Massachusetts (etc.), 1986
- 8455b Stahlschlüssel = Key to steel = La cle des aciers... 15. vollstaendig neu bearbeitete und erweiterte Aufl. Marbach, 1989
- 8733 Gerelle, E. & J.N. Orr: Computer integrated manufacturing: strategy, planning and implementation. New York (etc.), 1988
- 8737 Knutson, J. & L. Glauber: Using superproject plus. Berkeley, California, 1987
- 8784 Ilič, R.: Avtoradiografsko določanje bora v kovinah: magistrsko delo. Ljubljana, 1987
- 8758 Pessen, D. W.: Industrial automation: circuit design and components. New York, 1989
- 8761 Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo: s komentarjem. (1. natis). Ljubljana, 1990. (Gospodarska založba)
- 8764 Bradley, E.F.: Superalloys: a technical guide. Metals Park, 1988
- 8773 Iron and steel works of the world. 9th ed. Surrey, 1987
- 8400 Handbuch Qualitaetstetchnik. 5. Nachlieferung. Landsberg, 1990
- 8791 Čižman, V.: Osnove teorije plastičnosti in preoblikovanja kovin. Ljubljana, 1972

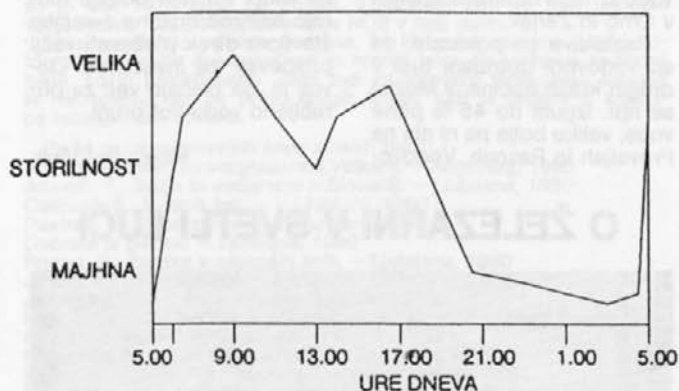


# PREBRALI SMO ZA VAS

## ZA DELO SMO NAJBOLJ SPOSOBNI MED 8. IN 17. URO

Meritve so pokazale, da je človek ob različnih urah dneva različno pripravljen za delo. Naša storilnost je torej v veliki meri odvisna od fiziološke pripravljenosti. Tu je torej odgovor, zakaj na Zahodu že zelo dolgo delajo v glavnem med 8. in 17. uro (diagram kaže storilnost dovolj nazorno).

Druga stvar je seveda, kako si znamo organizirati prehrano, prevoze na delo in z dela, šolstvo, otroško varstvo ter kako temu prilagodimo zasebno življenje pa kako dolgo traja, da se privadimo novemu ritmu.



Evropski delovni čas ni sinonim za delo med 8. in 17. uro, ampak pomeni v Evropi prej zelo fleksibilno obliko dela. Tako se lahko delovni čas ravna po povpraševanju. Če je veliko, delajo lahko tudi kakšno soboto in nedeljo, če ne, seveda manj.

Zanimive posebne oblike dela so npr. **vikend izmena**. To je delo v soboto in nedeljo po 12 ur ter še en dan v tednu 8 ur oziroma toliko, da se doseže obvezno tedensko število ur.

**Gospodinjke izmene** trajajo od 6. do 22.30. To so tri izmene, vsaka po 5,5 ur.

V evropski delovni čas lahko naposled štejemo tudi **delo na domu**, ki je povezano s podjetjem po telefaksu ali kako drugače. Tako lahko npr. delajo programerji, prevajalci, novinarji, strojepiske, skratka ljudje, za katere ni nujno, da proizvajajo ravno v tovarni oziroma je važen dober izdelek, ne to, kje nastane.

(Vir: F. Križaj, Nove oblike dela, Revija za razvoj, 1/1991)

## MURPHYOLOGIJA

Kadar dežuje – lije.

Stroji morajo delati, ljudje morajo misliti.

Ni mogoče uspešno vnaprej določiti, katero stran kruha je treba namazati z maslom.

Gram imidža odtehta kilogram resničnih sposobnosti.

Oblast rada daje naloge tistim, ki so najmanj sposobni, da bi jih opravili.

### Delavska dilema

1. Delaj, kolikor hočeš, nikoli ne boš naredil dovolj.
2. Tisto, česar ne narediš,

je zmeraj važnejše od tega, kar si naredil.

Bedak na visokem položaju je podoben človeku na visoki gori; vse se mu zdi majhno, a tudi on se vsem zdi majhen.

### Železni zakon delitve

Tisti, ki imajo – dobivajo.

Napredek se pojavi vsak drugi petek.

Potreba je mati čudne družbe v postelji.

Skupna količina zla v katerikoli sistemu ostaja konstantna. Zato vsako zmanjšanje v eni sami smeri (npr. zmanj-

šanje revščine in brezposelnosti) spremlja povečanje v drugi, npr. naraščanje kriminala, onesnaženje zraka itn.

Lepota ni globlja od kože, grdota prodre do kosti.

Nikomur v resnici ni mar niti ne razume, kar kdorkoli drug dela.

Po definiciji, če raziskuješ neznanost, ne veš, kaj boš našel.

Dale Carnegie

## KAKO SI PRIDOBIŠ PRIJATELJEV

### Šest načinov, kako postanete priljubljeni

1. Imejte resnično in globoko zanimanje za druge.
2. Uporabljajte nasmeh.
3. Človeku je njegovo ime najslajši zvok.
4. Bodite pozoren poslušalec, vzpodbujajte bližnjega, da govori o sebi.
5. Govorite o tem, kar bližnjega zanima.
6. Govorite tako, da vzbudite v drugih občutek pomembnosti.

### Dvanajst načinov, kako pripravite ljudi, da bodo sprejeli vaše mišljenje

1. Izogibajte se debati.
2. Spoštujte mnenja drugih. Ne recite nikoli nikomur, da nima prav.
3. Priznajte takoj in odkritosrčno svojo zmoto.
4. Pokažite se kot prvi odkritosrčnega prijatelja.
5. Delajte tako, da vam bo vaš nasprotnik pritrtil že od začetka.
6. Pustite bližnjega, da govori po mili volji.

## PET MERIL ZA OCENJEVANJE USPEŠNOSTI

V novomeškem Revozu so februarja letos začeli ocenjevati delavce. Pri tem so uporabili pet meril:

1. količina dela
2. kakovost dela
3. strokovno znanje
4. odnos do dela
5. zanesljivost

Vsako od meril je točno definirano in ima dve stopnji: dosega – ne dosega. Ocenjevali so neposredni vodje.

(Vir: časopis IMV Corp. št. 2)1991)

## GESLA IZ POSLOVNEGA SVETA

Če te ni zraven, izgubljaš.

Tehnika ne nadomesti pristnih stikov.

Biznis je šport.

Skupinsko delo ne more biti dolgovezno sestankovanje, kjer vsi govorijo, nihče pa ne odloča.

Uspešen dedec si obлеко izbira sam.

7. Delajte drugim vtis, da so ideje zrasle v njihovih glavah.

8. Glejte na stvari tudi s stališča drugih.

9. Sklicujte se na človekove najbolj plemenite nagibe.

10. Bodite naklonjeni idejam in željam drugih.

11. Vaše ideje morajo biti žive in dramatične.

12. Izzivajte ljudi in jim vzbujajte željo po zmagi.



## Devet načinov, kako spreminiti mišljenje drugih, ne da bi vzbudili zamero ali užaljenost

1. Začnite s pohvalnimi besedami ter z iskrenim priznanjem.
2. Opozarjajte na napake vedno posredno.
3. Preden začnete kritizirati, začnite z lastnimi napakami.
4. Ne dajajte ukazov, stavite rajši vprašanja.
5. Ne žalite bližnjikovega ponosa.
6. Vzpodbujajte pri najmanjšem napredku. Bodite iskreni v priznanju, radodarni v pohvali.
7. Pustite slehernika v veri, da brani svojo čast.
8. Opominjajte na ta način, da prikazete lahkoto, s katero je mogoče popraviti napako.
9. Delajte tako, da bodo ljudje z veseljem storili, kar od njih zahtevate.

# IZ NAŠIH KRAJEV

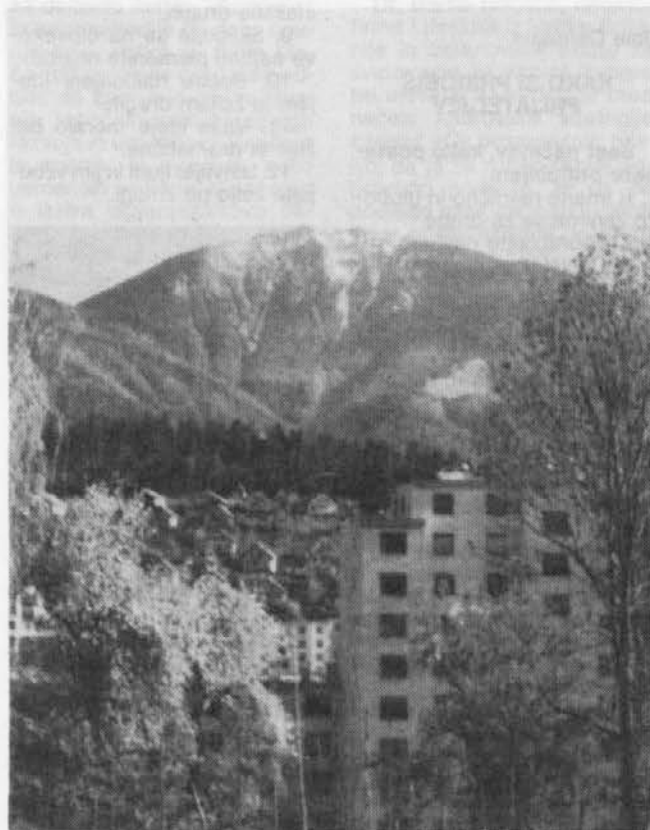
## VARČEVANJE PRI UREJANJU OKOLJA TEPE

Za urejanje okolja v naših krajih pravzaprav nikoli nismo imeli preveč (dovolj!) sredstev. Vedno jih je bilo tako malo, da smo tarnali o pomanjkanju otroških igrišč, o preslabo urejenih zelenih površinah, slabih cestah in podobnem. V nekaterih krajih so si pomagali s samoprispevkom, marsikje z lastnim delom stanovalcev.

V zadnjih letih, ko se gospodarske razmere vse bolj

nek pa bi bil viden in nadvse dobrodošel.

Zaradi pomanjkanja sredstev najbolj trpijo tista naselja, ki so jih šele pred kratkim zgradili in še niso povsem urejena. Tak primer je Javornik, ki so mu nameravali puščajoče ravne strehe na blokih zamenjati s poševnimi strehami, pa je zmanjkalo denarja. Vzhodni del tega naselja je ostal neurejen, ker bi na površini med blokom 58 - 60, šolo



slabšajo, so ljudje v mestnih naseljih zelene površine precej skrčili, saj so si znova začeli kopati grede in vrtove, sami pa skrbijo tudi za zelenice tik ob blokih ali družinskih hišah.

Za druge površine v urbanih naseljih mora skrbeti komunalno podjetje. Žal ima denarja le toliko, da lahko vzdržuje že urejene nasade in skrbi za čistočo javnih površin. Da bi bili problemi v zvezi s tem manjši, bi lahko veliko naredili krajan, s tem, da bi se bolj kulturno obnašali in metali okoli sebe manj cigaretnih ogorkov, škatlic, škarnicljav in drugega, kar močno kazi vsak prostor, pa naj bo sredi naselja ali kje v gozdu. To ne bi nikogar nič stalo, učil-

in vrtcem morali po prvotnem načrtu nadaljevati z gradnjo druge faze vrtca. Ko so ugotovili, da za to ni denarja, so odločili, da naj bi bilo na tem predelu otroško igrišče. Kaže, da tudi zanj ni denarja. Otroci iz omenjenega in sosednjih blokov se igrajo na cesti že devet ali deset let, mnogi so že odrasli otroškim igriščem, površina, namenjena njim, pa ni še niti zravnan niti zasejana s travo. Skratka, še vedno je del gradbišča.

Ali se bo letos tu kaj spremenilo, je odvisno od tega, če bo občinski proračun sprejet. Kajti Komunalno podjetje Prevalje ima, po besedah direktorja Ernesta Biatnika, ureditev tega predela v načrtu.

## V ČRNI NISO VEČ ŽEJNI

Prejšnjo zimo so imeli v Črni hudo krizo zaradi pomanjkanja pitne vode. V najbolj sušnem zimskem obdobju so jim jo morali voziti s cisternami.

Pokazalo se je, da je bil glavni vzrok za tako hudo pomanjkanje vode dotrajan vodovod, ki je skoraj polovično pitne vode stočil v zemljo. Že ko so lani vodovod obnovili, pomanjkanje vode ni bilo več tako izrazito, čeprav niso naredili novih zajetij.

Da pa bi zagotovili zadostno oskrbo s pitno vodo v zgornjem koncu Mežiške doline, so že lani naredili dvoje izvrtin v Šmelcu. Letos bodo vodo iz tega črpališča speljali v Črno in Žerjav.

Raziskave so pokazale, da so vodovodi dotrajani tudi v drugih krajih občine, v Mežici se npr. izgubi do 45 % pitne vode, veliko bolje pa ni niti na Prevaljah in Ravnah. Vodovo-

dne napeljave bo torej treba obnoviti, vprašanje pa je, kako dobiti sredstva za to.

Kakor je povedal Ernest Biatnik, plačujemo porabniki za vodo premalo, da bi bilo denarja dovolj za dobro vzdrževanje vseh 300 km vodovoda. Cena vode je namreč v naši občini prenizka, saj znaša le 57 % povprečne cene v republiki.

Porabniki kljub temu upamo, da bo Komunalno podjetje Prevalje upoštevalo težke gospodarske razmere v občini in ne bo nadaljevalo z nenehnim zviševanjem cen. Prav bi bilo tudi, da bi občina spremenila odlok o plačevanju investicijskega dinarja za vodo. Po tem odloku morajo namreč družine z večjim številom otrok plačevati večji prispevek za investicije. Dovolj je, da plačajo več za porabljeno vodo kot drugi.

Mojca Potočnik

## O ŽELEZARNI V SVETLI LUČI



Bolj kot pomladno vreme nas je letos nagnala v čiščenje republika, ko je bil čas odločanja o poddržavljenju železarne. Ko so se na obisk najavili zeleni, nismo le pregrabili vseh zelenic in na novo podprli vseh drevesc, z metlami smo prešvigali domala vse naše sivo zamolkle površine; kot kaže posnetek, je pri tem sodelovala tudi merilnica.

Ocenili so, da smo z akcijo v želji, da prikažemo železarno v svetli, čisti luči, pokazali tudi vitalnost, ki pa jo menda republika pri svojih varovancih najbolj ceni. Prenesimo to vitalnost tudi na druga področja!

H.M.



# KULTURA

## NOVE KNJIGE KOROŠKE OSREDNJE KNJIŽNICE

Prav je, da spregovorimo tudi o tistih dejavnostih knjižnice, ki niso vidne našim obiskovalcem. Knjižnica hrani veliko neknjižnega gradiva. Poleg rokopisov uvrščamo v to vrsto tudi slikovno gradivo in za zbir takega gradiva uporabljamo izraz »fototeka«. Poudarek pri zbiranju je na domoznanski tematiki. Vsaka slika je svojevrsten dokument dobe, v kateri je nastala, in omogoča, da ne tone v pozabo marsikateri dogodek iz naše zgodovine.

Glede na obseg gradiva, ki ga hranimo, naj omenim fotografije, ki se vežejo na življenje in delo Prežihovega Voranca. Bogata je zbirka fotografij o gradnji gimnazije na Ravnah; dr. Jurij Felacher nam je podaril zbirko slik iz časov prve svetovne vojne. Prav tako hranimo precejšnje število slik z uprizoritve igre »Poslednje ustoličenje«, ki so jo leta 1935 igrali na Poljani, v lanskem letu pa smo pridobili večje število fotografij spomenikov NOB v naši dolini.

Slike pa nimajo večjega pomena, če jih samo zbiramo. Vsako fotografijo je treba dokumentirati in hraniti tako, da jo lahko najdemo takoj, ko jo potrebujemo. Zato tudi za fototeko izdelujemo katalog in načrtujemo, da bo poleg drugih kmalu tudi ta dejavnost knjižnično računalniško vodena.

Pa še nekaj najnovejših knjig z naših polc  
 Abenteuerreisen zu vergessenen Völkern. – Augsburg, 1990  
 Adamič, F.: Sadje in sadjarstvo v Sloveniji. – Ljubljana, 1990  
 Caldwell, S.: Igramo šah. – V Ljubljani, 1990  
 Dextreit, R.: Glina zdravi. – V Ljubljani, 1991  
 Dobrote iz pečice. – Ljubljana, 1990  
 Franks, H.: Zenska v najlepših letih. – Ljubljana, 1990  
 Jančič, Z.: Numerologija. – Ljubljana, 1990  
 Jelcin, B.: Proti toku. – Murska Sobota, 1990  
 Kos, J.: Valentin Vodnik. – V Ljubljani, 1990. – (Znameniti Slovenci)  
 Krese, S.: Naprej zastava slave. – Celje, 1990  
 Kropivnik, R.: Trg in Evropa 1992. – Ljubljana, 1990  
 Lenarčič, M.: Zgornja Savinjska dolina. – Trbovlje, 1990  
 Menčinger, J.: Ekonomika Jugoslavije. 1. del. – Ljubljana, 1990  
 Miti in legende ameriških Indijancev. – Ljubljana, 1990  
 Mizarjenje, orodje, materiali, izdelki. – Ljubljana, 1990  
 Moderni karate. – Novi Sad, 1990  
 Novak, H.: Projektno učno delo. – Ljubljana, 1990. – (Zbirka Pedagoška obzorja)  
 Novi križanci. – Ljubljana, 1990. – (Moje sobne rastline)  
 Parker, D.-J.: Pogled v prihodnost. – Ljubljana, 1990  
 Pečjak, V.: Kako se je podrl komunizem. – Ljubljana, 1990  
 Politična ekonomija tržne družbe. – Ljubljana, 1990  
 Pšunder, M.: Ekonomika gradbene proizvodnje. – Ljubljana, 1991  
 Sekelj, L.: Jugoslavija, struktura razpadanja. – Beograd, 1990  
 Slovenija 1990 – kronika slovenskega prelomnega leta v besedi in sliki. – Ljubljana, 1991  
 Stevenson, T.: Weine der Welt. – Bielefeld, 1990  
 Stojanovič, B.: Bioenergija – glavobolja, vrtoglavica, epilepsija. – Novi Sad, 1989  
 Šinkovec, J.: Integracije in koncentracije v gospodarstvu. – Ljubljana, 1990  
 Virčenko, N.A.: Matematika v aforizmih, citatih in izrekih. – Ljubljana, 1990. – (Knjižnica Sigma; 48)  
 Vrščaj, D.: Glive od Triglava do Jadrana. – Ljubljana, 1990  
 Vsi Tukididovi možje. – Ljubljana, 1990. – (Krt; 70)  
 Vuga, D.: Soška fronta 1915–1917. – Maribor, 1990. – (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije; 171)  
 Zavrnik, B.: Anton Martin Slomšek. – V Ljubljani, 1990. – (Znameniti Slovenci)  
 Znidaršič, J.–S. Seražin – P. Polak: Razumevanje kakovosti. – Ljubljana, 1990

Darja Molnar

## OBČINSKA GLEDALIŠKA BERA 1990/91

Kaj je v primerjavi s prejšnjimi leti pokazal pregled gledališke dejavnosti 1990/91 v občini Ravne? Bil je v marcu, predstave pa je ocenjeval selektor Bojan Marošević iz Maribora.

1. Lani je bilo sedem predstav, letos le tri: osnovnošolska (združena skupina OŠ Mežica in Javornik s predstavo Moj prijatelj Muri), srednješolska (SŠ TNPU Ravne s predstavo Evgen) in predstava odrasle skupine (KUD Leše z Mlinarjevo Postajo).

2. Tako v igalskih kot režijskih vrstah se pojavljajo nova imena (med režiserji Franc Gutman s Prevalj za leško igrigro in srednješolec Rok Vevar pod mentorstvom Silve Sešlove za Evgena ter koreografinja Urša Podgoršek za Mačka Murija). Od že uveljavljenih je osnovnošolsko predstavo režirala Sandra Schuller.

3. Še naprej ostaja privlačna zvrst musical (mežiško-ravenska skupina), vendar z vse večjo kakovostjo v plesu, kar je posledica dobre vzgoje na tem področju.



4. Uprizorjeno je bilo izvirno domače delo Rudija Mlinarja Postaja.

5. V predstavah je bilo zaznati vrsto najmodernejših režijskih in scenskih prijemov.

6. Dokončno smo v občini opravili z amaterizmom najnižje vrste. Kvaliteten premik je bilo zaznati predvsem pri leški skupini.

4. aprila so se osnovnošolci udeležili področnega srečanja v Sladkem vrhu, predstava Evgen pa je na področnem srečanju zastopala barve naših odraslih skupin. Področno srečanje za te skupine je bilo prav v občini Ravne v času od 9. do 13. aprila.

Na posnetku je prizor iz »Mačka Murija«.

H. Merkač

## KULTURNA KRONIKA

### OD PLIBERKA DO TRABERKA '91

V marcu so kulturno življenje v občini Ravne zaznamovale predvsem pevске in gledališke prireditve.

Od 8. do 23. marca se je zvrstila vrsta zborovskih koncertov revije Od Pliberka do Traberka.

8. marca so na koncertu v Kotljah peli: ženski pevski zbor Plazniška dekleta iz Železne Kaple, mešani zbor DU s Prevalj ter moška zbor DU Prevalje in Trta iz Žitare vasi. Koncert je organiziralo Turistično društvo Kotlje s pomočjo ZKO Ravne.

Isti večer je bil koncert tudi v Dravogradu. V avli osnovne šole so se zvrstili zbori iz domače občine (dekliski zbor Klas iz Trbonj, vokalni kvintet Ajda iz Dravograda ter moška zbor Stanko Rek, Dravograd in Štefan Goršek – Čaki, Šentjanž), iz Pliberka pa sta gostovala moški zbor Folte Hartman in mešani zbor Podjuna.

9. marca je bil pevski koncert v Vogrčah pri Pliberku. Nastopili so: ženski oktet Obirsko, vokalni kvintet Ajda ter moška zbor Mežiški knapi in Vres.

15. marca so v Črni peli: vokalno-instrumentalna skupina Lipa iz Velikovca, oktet TRO s Prevalj ter moška zbor Štefan Goršek – Čaki iz Šentjanža in Trta iz Žitare vasi.

Na Prevaljah so isti večer nastopili: domači mešani in moški zbor društva upokojencev, Koroški oktet z Raven, moški zbor Franc Leder – Lesičjak iz Globasnice ter mešani zbor Strojnska Reka.

16. marca so na koncertu v Mežici sodelovali: ženski oktet Obirsko, moški oktet Suha

ter moški zbori Gozdar iz Črne, domači Mežiški knapi in Vinko Poljanec iz Škocjana.

V Globasnici so ta večer peli: mešana zbor Mato iz Črne in Peca iz Globasnice, Koroški oktet z Raven ter moški zbor Šentanelški pavri.

23. marca je revija Od Pliberka do Traberka okronala sklepna prireditve v športni dvorani na Ravnah. Zvrstilo se je kar 14 pevskih zborov, štirje z avstrijske strani državne meje. Bila je veličastna manifestacija slovenske koroške zborovske pesmi, ki jo je s slavnostnim govorom uvedel starosta dirigentov, sodelujočih na reviji, Mitja Šipek. Njegov zbor Šentanelški pavri in mešani zbor Podjuna iz Pliberka sta dobila visoko republiško priznanje – Gallusovo listino.

### GLEDALIŠKA DEJAVNOST

O gledališki dejavnosti v občini Ravne, ki je bila marca precej živahna, saj so se zvrstile predstave po različnih odrih Mežiške doline in sosednjih občin, pišemo posebej. Povejmo le še to, da je bila za področno srečanje izbrana tudi lutkovna igra **Čarovniška izkušnja**, ki smo jo omenili že v prejšnji številki Informativnega fužinarja.

### SLIKE CERKVENIH NOTRANJŠČIN

V Likovnem salonu na Ravnah je bila od 15. do 23. marca odprta razstava del akademskega slikarja Slavka Koresa. Slike prikazujejo notranjščino cerkva, ki so povezane s službeno potjo škofa Slomška.

M.P.

# REKREACIJA IN ŠPORT

## ALPSKO SMUČANJE

Mitja Kunc iz Črne je sijajno zaključil sezono 1990/91. 6. mestu v veleslalomu na svetovnem prvenstvu v Saalbachu je na ameriški turneji dodal 7. mesto v veleslalomu v Aspnu in 5. v Waterville Valleyu. Zato bo prihodnjo sezono v svetovnem pokalu začel z imenitno startno številko.

Z dobrimi uvrstitvami se lahko ob koncu sezone ponaša tudi Katjuša Pušnik. Najprej 15. mesto v veleslalomu v Lake Louisu (Kanada) in takoj zatem odlično 4. mesto v slalomu. V Waterville Valleyu je bila Katjuša 11. v slalomu in 22. v veleslalomu. V končnem seštevku se je uvrstila skupaj z Bokalovo na 14. mesto v tekmovalju slaloma za svetovni pokal.

V začetku marca je bilo na Kopraku in pri Ošveni pionirsko državno prvenstvo v alpskih disciplinah. Veselko je osvojil tri medalje: zlato v kombinaciji, srebrno v smuku in bronasto v super VSL, medtem ko je Kraševčeva dobila srebrno medaljo v slalomu in bronasto v super VSL. Na mesta pri vrhu so se uvrstili še Tadej Kunc iz Črne ter Ožbi Ošlak in Manica Steharnik iz Fužinarja. Skupno je na prvenstvu nastopilo 144 pionirjev in pionirk, pretežno iz slovenskih klubov ter iz Zagreba in Sarajeva.

Ce potegnemo črto pod preteklo smučarsko sezono, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da se koroško smučanje znova kakovostno vzpenja. Zaradi racionalnejše oblike treningov in tekem so pred pričetkom sezone 1990/91 pri SZS skoraj neopazno izpeljali reorganizacijo tekmovalj v mlajših kategorijah, ki so slovenski smučarski prostor razdelila na tri regije. Ta novi sistem, ki ga je soustvarjal tudi trener Fužinarja Jaka Valtl, je že obrodil prve sadove, saj so dosežki naših najmlajših smučarjev in smučark med najboljšimi v Sloveniji. Nemalo zaslug za to ima tudi trener občinske selekcije in nekdanji reprezentant Oto Pustoslavšek, ki skupaj s sodalci vzgaja novi rod koroških smučarjev.

## SMUČARSKI SKOKI

Na mladinskem svetovnem prvenstvu v nordijskem smučanju v Reit im Winklu sta nastopila tudi Fužinarjev kombinatorec Erih Pečnik in tekačica iz Črne Nataša Lačen. Seveda sta bila njuna tekmovalna dosežka skromna. Pečnik je bil 35. v kombinaciji (skoki in teki), Lačnova pa v teku na 5 km 48. in v teku na 15 km 26. Za uspeh je zato šteti že to, da sta bila sploh poklicana v ožji izbor naše selekcije, saj pogoji za vadbo, zlasti za Pečnika (teki) niso bili v letošnji zimi najboljši. Lačnova je izpolnila zadano nalogo, saj je z dobrim tekem v štartu prispevala k uspehu naših treh tekmovalk, ki so osvojile 10. mesto.

Pri smučarsko skakalnem klubu Fužinar so se odločili dati več poudarka nordijski kombinaciji. Dobre uvrstitve Pečnika v tekmovalju za alpski pokal in nato še

izbor v reprezentanco Jugoslavije, vse to je bil povod, da so se za to panogo navdušili še drugi, mlajši skakalci v klubu. Pri Fužinarju so zato k sodelovanju pritegnili trenerja smučarjev tekačev Bogdana Peruša in povežali so se z Mislinjčani, ki tudi imajo nekaj perspektivnih skakalcev oz. tekačev.

## KEGLJANJE

V minuli sezoni 1990/91 so našo regijo v slovenskih ligah zastopale štiri ekipe. Kegljavke Fužinarja so ob koncu delile tretje mesto v enotni republiški ligi, medtem ko so se keggljavke Korotana Prevalje uvrstile na 8. mesto. Obe uvrstitvi sta lep uspeh, ki pa bi bil lahko še vidnejši. Ravenčanke so si boljše mesto pripravile z nenadejanim porazom doma proti Triglavu Kranj, Prevalčanke pa so na svojem keggljišču izgubile kar pet tekem, zato pa so bile uspešnejše v gosteh in si zagotovile obstanek v ligi.

Kegljaci Fužinarja so v zadnjem kolu v gosteh visoko zmagali proti Radenski po odličnem nastopu celotne ekipe, toda uspelo jim je osvojiti le drugo mesto v II. rep. ligi – vzhod. Možnosti za napredovanje v enotno slovensko ligo so si Ravenčani pripravili z dvema porazoma v Krškem in Celju. Seveda tudi drugo mesto v izjemno izenačeni in kakovostni ligi ni neuspeh. Pri tem je treba poudariti, da je moška ekipa Fužinarja dosegala v letošnji sezoni daleč najboljše rezultate, kar potrjuje dobro delo v klubu. Omeniti velja predvsem nov klubski rekord – 5395 kegljev, ki so ga Paradiž, Podojsteršek, Lojen, Miškar, Lasknik in Belaj dosegli v srečanju proti Braniku iz Maribora na keggljišču v Domu telesne kulture.

Uspešen je bil tudi nastop Slovenjgradčank v II. rep. ligi, saj so z veliko prednostjo osvojile 1. mesto in se uvrstile v višji rang tekmovalja.

Končano je tekmovalje v medobčinskih ligah za moške: A liga: 1. DU Ravne 1. 9506 kegljev, 2. Stroji 1. 9421, 3. Pnevmatika 9356, itd.; B liga: 1. TRO Prevalje 8980, 2. Jeklotvarna 8818, 3. DU Ravne II. 8512 kegljev, itd.

## ODBOJKA

Potem ko so odbojkarji Fužinarja sila slabo startali v drugi del prvenstva in v prvih štirih kolid kar trikrat izgubili, tudi v nadaljevanju niso zaigrali dosti bolje. Tako so v osmih kolidh spomladanskega dela prvenstva v II. zvezni ligi premagali le Mladost iz Kaštel Lukšiča in Kakanj, medtem ko so dvoboj z Ljubljano dobili s 3:0 b.b. Ekipa Ljubinja je namreč iz lige izstopila. Seveda pa bodo ob koncu brčkone tretji v ligi, saj so imeli v zadnjih tekmah bistveno lažje nasprotnike.

Odbojkarice Fužinarja dosegajo v spomladanskem delu prvenstva republiške lige boljše rezultate kot jeseni. Res so bile doma v prvih sedmih kolid nadaljevanja uspešne le proti Novomeščankam, toda v gosteh so dobile kar tri tekme, in to v Mislinji, Mežici in Kamnici. Po 18. kolu so bile uvrščene na 8. mesto, njihov položaj na lestvici pa bi bil bistveno boljši, če ne bi doma tesno izgubile s

Paloma Branikom iz Maribora in s Krimom iz Ljubljane.

## PLAVANJE

Eva Breznikar se je na mladinskem državnem prvenstvu v Hercegovnem, ki je bilo od 8. do 10. marca, ponovno izkazala. Priplavala si je dva naslova državne prvakinje; na 400 m mešano in 200 m prsno, na 100 m prsno in 200 m mešano pa je osvojila drugi mesti. Poleg tega je dosegla dva nova absolutna slovenska rekorda: na 100 m prsno – 1:13,38 in na 200 m prsno – 2:36,97. Drugi Fužinarjevi plavalci so se uvrstili tako: Čejeva na 3., Medvešek na 4. in 5. mesto, Kovačeva na 4. in Levjarjeva na 6. mesto.

V Ljubljani na državnem prvenstvu za pionirje je Borut Dežman ponovil uspeh z republiškega prvenstva, bil je drugi na 100 in 200 m hrbtno. Na kadetskem državnem prvenstvu v Ljubljani od 15. do 17. marca je Miha Hribnik osvojil 6. in 7. mesto v hrbtenem slogu, Peter Naglič pa je bil 9. na 400 m mešano.

Plavalna zveza Slovenije je najboljšim plavalcem in strokovnim delavcem podelila priznanja za uspehe v letu 1990. Priznanja sta bili deležni tudi najboljša Fužinarjeva plavalca Eva Breznikar in trenerka Jelka Pšeničnik – Halilović. Žal je Pšeničnikova konec marca prekinila delovno razmerje v PK Fužinar.

## NAMIZNI TENIS

Ekipa Fužinarja je osvojila četrto mesto v tekmovalju prve republiške lige. Mladi igalci Tušek, Bač in Rožič, občasno sta zaigrala tudi Bežjak in Sirovina, so bili uspešni zlasti v zadnjih štirih kolid. V gosteh so premagali Semeđelo in Piran, doma pa še Gorico in Melamin iz Kočevja. Prvo mesto so osvojili igralci Ingradra Ce-

lje pred Radgono in Melaminom Kočevje.

Ivo Mlakar

## ALPINISTIČNE NOVICE

Člani AO Ravne so opravili nekaj zimskih vzponov. Posamezne naveze so plezale zaledenele slapove v Logarski dolini in na Jezerskem, naveza E. Krebs in B. Merc je preplezala Slovensko smer v Triglavski steni, naveza D. Vezonik in D. Polenik (Dravograd) je preplezala prvenstveno smer Fršlus z oceno VI/A3, 80 m v Topli.

V sklopu priprav na poletno sezono je bilo v začetku leta 1991 opravljenih veliko vzponov na nižjih plezališčih. Med tehničnimi vzponi izstopajo vzponi, opravljene v Ospu; Vražji Robert z oceno A3, ki sta ga preplezala D. Vezonik in V. Rotovnik ter smeri Tržaška (A2) in Črni kamin (A3), ki ju je z drugimi soplezalci preplezal Rotovnik. Med prostimi ponovitvami v Ospu pa velja omeniti ponovitve bratov Branka in Danija Vezonika; Hard Rain (VII–VII), Alenka L.T. (VII–VII) in ženska polfinalna (VII+). Nadalje pa je Branko ponovil še Škrablovo poč (VII+) v Črnem kalu in nazadnje 16.3. še smer Strop (VIII+) v plezališču Liboje. Za to smer je značilna velika previsnost – pri 15 m višine se preveši za 8 m.

Zadnji vikend (16. in 17. 3.) v zimski sezoni 1990/91 smo imeli ravenski alpinisti zaključek zimskega dela alpinistične šole. Na Okrešlju v Logarski dolini se je zbralo 7 alpinistov – članov in 5 tečajnikov, ki so v soboto vadili hojo z derezami, zaustavljanje s cepinom pri padcu po snežni strmini in izdelavo sidrišča (varovališče v snegu). V nedeljo pa so tečajniki v navezah s člani preplezali smer Hudi prask v Mrzli gori. Z zaključeno alpinistično šolo so tečajniki sprejeti med pripravnike. Medtem ko se je večina članov, ki so se zbrali na Okrešlju, ukvarjala z vzgojnim delom, sta D. Vezonik in V. Rotovnik preplezala smeri Avrikelj (IV) in Direktno (V–), obe v Mrzli gori.

Andrej Gradišnik

## ŠPORTNA GIMNASTIKA



Za razvoj športne gimnastike v občini Ravne skrbijo telovadna društva Partizan. V zadnjem času se je zanimanje za to športno vrsto med mladimi povečalo. To se je pokazalo tudi na občinskem prvenstvu v marcu, saj so na njem sodelovale vrste pionirk in pionirjev iz Mežice (le dekleta), s Prevalj in z Raven, medtem ko so v preteklih letih prvenstva organizirali samo Ravenčani. Največ uspeha so tudi tokrat imele pionirke ravenskega Partizana ter starejši pionirji s Prevalj.

Mojca Potočnik



## KADROVSKA GIBANJA

V marcu se je število zaposlenih ponovno zmanjšalo. Ob koncu marca nas je bilo zaposlenih 5375.

### Delovno razmerje so sklenili

**JEKLARNA** – VAVČE Mitja, met. tehnik – iz šole; IKOVIĆ Dušan, PANDEL Matjaž, PLESNIK Marjan, vsi met. tehniki iz JLA.

**VALJARNA IN JEKLOVLEK** – KOGELENI Marjan, met. tehnik; POGOREVC Jože, valjavec; ŠUMAH Milan, žičar – vsi iz šole; BUHVALL Bojan, meh. obd. strojev – iz JLA.

**KOVAČNICA** – ALDRIJAN Suzana, met. tehnik – iz šole. **ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI** – GOSTENČNIK Franc, met. tehnik; KOLETNIK Tomaž, rezkalec – oba iz JLA.

**STROJI** – ROZMAN Marjana, brusilka; SIRK Sašo, dipl. inž. strojništva – oba iz šole.

**VZDRŽEVANJE IN ENERGETIKA** – KOBOLT Jože, meh. obd. strojev – iz JLA.

**STO** – ZORMAN Janez, strojni tehnik; HOVNIK Simona, strojni tehnik; SLEMNIK Lea, rezkalka; KOTNIK Beno, str. ključavničar; KREVZEL Darinka, strojni tehnik; POGOREVČNIK Marko, dipl. inž. strojništva; KRICEJ Andreja, dipl. ekonomistka; KOTNIK Jelka, inž. strojništva – vsi iz šole.

**KONCERN** – STEHARNIK Janko, dipl. inž. metalurgije – iz šole.

### Delovno razmerje je prenehalo

**JEKLARNA** – DREN Jože, voznik delovnega stroja; KRAUTBERGER Anđjelko, vodja jeklarne I.; POBERŽNIK Urban, talilec – vsi dosežena pok. doba (dokup); PEROVNIK Alojz, kontrolor – inv. upokojitev; HAUPTMAN Jože, talilec; KOVAČEVIĆ Tešo, žerjavovodja; KRUPIC Mehmed, pripravljalec materiala; LUKIČ Niko, pom. talilca; PAJKANOVIĆ Jovan, voznik delovnega stroja; REK Marjan, žerjavovodja; RIKIČ Rado, žerjavovodja; SRŠA Željko, talilec; SRČA Miljenko, pom. talilca; TEŠIĆ Ozbiljko, pom. talilca – vsi sporazumno (z odpravnino).

**JEKLOLIVARNA** – GOLOBNEK Anton, vodja kaluparnice; HACE Franc, čistilec met. izdelkov; KAJNIH Ludvik, čistilec met. izdelkov; KAMNIK Marija, skladiščna delavka; LEPEJ Marjeta, administratorka; MAGER Ferdinand, pom. livarja; MIKLAVC Jože, pom. livarja; PLOHL Janez, delovodja; SKLEDAR Jože, vodja čistilnice; VNUK Mijo, delovodja; ZALOŽNIK Ivanka, skladiščnica; ŠTRUC Alojz, transportni delavec – vsi dosežena pok. doba (dokup); MARKOVIĆ Nikola, pom. livarja; FILIP Lovrenc, pom. delavec; PERIČ Slobodan, grobi čistilec – vsi inv. upokojitev; ASANI Islam, čistilec metalurških izdelkov; BERISHA Isni, pom. livarja; ENGLERT Ivan, talilec; GORINJAC Jasmin, čistilec metalurških izdelkov; KRIVEC Marjana, čistilka metalurških izdelkov; LOGOZAR Stjepan, čistilec metalurških izdelkov; LUKIČ Pero, žerjavovodja; MIHALJ Dragan, skladiščnik; PRANJKOVIĆ Ivica, čistilec metalurških izdelkov; RAVBER Dušan, livar; RISTIĆ Nikola,

delovodja; SAITI Sabri, čistilec metalurških izdelkov; SOLDO Josip, čistilec metalurških izdelkov; VETTER Ester, ekonomski tehnik; SMON Matjaž, čistilec metalurških izdelkov – vsi sporazumno (z odpravnino).

**VALJARNA IN JEKLOVLEK** – KNEZ Jože, valjavec; KOVAČIĆ Viktor, valjavec; RAPUČ Branko, ogrevalec; SVETINA Jakob, valjavec; HUDRAP Elizabeta, administrator – vsi dosežena pok. doba (dokup); VIDEMŠEK Friderika, prodajni inženir – dosežena pok. doba; PEČOLER Ivan, transportni delavec – inv. upokojitev; BILIĆ Sefkija, žerjavovodja; DUKIĆ Habis, brusilec; GERDEJ Borislava, administratorka; JUSUFI Sherif, brusilec; KAMNIK Bojan, brusilec; LESKOVAR Milovan, ključavničar; NIKOLIĆ Miroslav, žarilec; NIKOLIĆ Nenad, žerjavovodja; PERUŠ Vladimir, prodajni inženir; PRANJIC Anto, ključavničar; SAHITI Aršim, žerjavovodja; SKENDEROVIĆ Hasan, ravnalec; TEŠIĆ Slobodan, brusilec; TOPIĆ Željko, vlačilec; VUČIĆ Vlado, žerjavovodja; SKORJANEC Branimir, adjuster metalurških izdelkov; ČUFUROVIĆ Ismet, adjuster metalurških izdelkov – vsi sporazumno (z odpravnino).

**KOVAČNICA** – HRIBERNIK Avgust, pom. kovača; KLINC Ludvik, žerjavovodja; KREVIH Franc, kovač – vsi dosežena pok. doba (dokup); KAC Alojz, pom. kovača – dosežena pok. doba; ZAGRNİK Stanislav, pom. kovača – inv. upokojitev; IVANČIĆ Josip, strokovni delavec; JUKIČ Marko, žerjavovodja; KURUNIĆ Dražen, adjuster metalurških izdelkov; PUŠELC Jože, pom. kovača; STEVIĆ Slavko, žerjavovodja – vsi sporazumno (z odpravnino).

**STROJI** – KAJZER Viktorija, administratorka – dosežena pok. doba (dokup); JURAC Jožef, delovodja; POTNIK Alojz, delovodja – oba predčasna upokojitev; NABERNIK Mirjana, tehnična risarka; TOPLAK Viljem, strojni tehnik – oba sporazumno (z odpravnino).

**INDUSTRIJSKI NOŽI** – REBERNIK Marija, tehnična risarka – dosežena pok. doba (dokup); MARIN Filip, prevzemnik – inv. upokojitev; AŽNOH Andreja, rezkalka; GODEC Roman, rezkalec; HOVNIK Bernarda, brusilka; KRICEJ Marija, brusilka; MERKAC Vlado, rezkalec – vsi sporazumno (z odpravnino).

**STO** – GOLOB Apolonija, strokovna delavka – dosežena pok. doba (dokup); BREZNIK Emil, strojni tehnik; FAJMET Vlasta, strojni tehnik; PENŠEK Milivoj, pripravljalec materiala; TOPIĆ Mile, strugar – vsi sporazumno (z odpravnino).

**ARMATURE** – PLANINŠIČ Vida, strojni tehnik – sporazumno (z odpravnino); SOVIĆ Vera, pom. delavka – inv. upokojitev.

**VZDRŽEVANJE IN ENERGETIKA** – KONIČ Jože, delovodja; PRIMOŽIČ Peter, strojni oblikovalec kovin; ROBIN Ivan, delovodja – vsi dosežena pok. doba (dokup); PAVŠER Alfonz, inž. elektrotehnik – dosežena pok. doba; VRHOVNIK Jožef, elektrotehnik – predčasna upokojitev; SCHULLER Alojz, pieskar – inv. upokojitev; SAGERNIK Franc, energetik; ŽALIG Janez, elektrotehnik; JEROMEK Darko, kontrolor; POTOČNIK Srečko, mizar; SEKAVČNIK Peter, ključavničar – vsi sporazumno (z odpravnino).

**TRANSLOG** – NEDOK Alojz,

strojevodja – vodja premika; PANDEV Ivan, voznik tovornjaka – dosežena pok. doba (dokup); SCHAFFER Andrej, prevzemnik – dosežena pok. doba; REBERNIK Peter, pom. delavec – inv. upokojitev; BUBIĆ Milorad, mizar; JAMBROŠIĆ Dragutin, pom. delavec; PENŠEK Darko, transportni delavec; POROČNIK Milan, pom. delavec; SKENDEROVIĆ Ekrem, pom. delavec; SIMUNOVIĆ Josip, pom. delavec – vsi sporazumno (z odpravnino).

**ZAGOTAVLJANJE KAKOVOSTI** – HRASTNIK Ivanka, kalilka; ČEBULJ Peter, skoblar – oba dosežena pok. doba (dokup); GRADIŠNIK Jože, met. tehnik – inv. upokojitev.

**TGP DE PROFUNDIS** – VRAVNIK Erika, pom. kuharja – sporazumno (z odpravnino).

**ZAŠČITA** – GORIČAN Stanko, varnostnik – starostna upokojitev; DVORNIK Alojzija, TRATNIK Marija, ŠNABL Majda – vse čistilke prostorov sporazumno (z odpravnino); KRALJ Darko, komunalni delavec – sporazumno.

**EKONOMIKA IN FINANCE** – KREBS Antonija, ekonomistka – dosežena pok. doba (dokup); ŽAGAR Rozika, administratorka – predčasna upokojitev.

**BIRO ZA VARSTVO DELAVCEV** – KREBS Filip, administrator – inv. upokojitev.

**KONCERN** – LAMPRET Marija, administratorka – dosežena pok. doba; PUNGARTNIK Ivan, strokovni delavec – inv. upokojitev.

K O R A K , d.d.  
OE ZAPOSLOVANJE

## ZAHVALE

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta

**ALOJZA KRESNIKA,**

ki smo ga pospremili na njegovi zadnji poti 17. februarja 1991, se iskreno zahvaljujemo GD Prevalje ter drugim gasilskim društvom, združenju soferjev, sosedom, znancem, prijateljem ter kolektiviu Kograda.

Posebna hvala za vsestransko pomoč Mariji in Mirku Bolariču, Heleni in Alojzu Gostenčniku ter Mariji in Albertu Potočniku.

Žalujoča žena Irma in sin Damijan

Ob boleči izgubi brata in strica

**FELIKSA ČEKONA**

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti in darovali cvetje.

Iskrena hvala g. župniku za opravljeni obred in godbi Zelezarne Ravne za odigrane žalostinke.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi drage mame, sestre in babice

**CILKE KAŠNIK**

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in prijateljem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti in darovali cvetje.

Posebna hvala strežnemu qsebu v domu starostnikov v Črnečah za njihov trud. Iskrena hvala g. župniku za opravljeni obred in godbi Zelezarne Ravne za odigrane žalostinke.

Se enkrat hvala vsem.

Hčerki Dora in Fanika, sin Maks ter drugo sorodstvo

Ob boleči izgubi moža, očeta in brata

**FRANCA PARADIŽA**

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje ali kako drugače počastili njegov spomin.

Žaljučji: žena Vida, hčerki Erna in Jožica z družinama, teta Fanika, bratje in sestre ter ostalo sorodstvo

Ob smrti dragega moža, očeta, dedka in pradedka

**MIHAELA PŠENIČNIKA – POŽEGOVEGA OČETA S STROJNE**

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za sočustvovanje, darovano cvetje in za pomoč v težkih trenutkih. Hvala g. župniku za opravljeni obred in poslovinne besede, hvala vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti.

Hvala sodelavcem Pnevmatike in Jeklovleka za darovano cvetje.

Vsi njegovi

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega moža,  
očeta in dedija

#### JOŽETA TRAVNA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste ga v velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti. Hvala vsem za izraze sožalja, darovano cvetje ter za denarno pomoč. Posebno se zahvaljujemo sostanovalcem stolpnice na Čečovju št. 4, kegljaški sekciji DU Ravne, sodelavcem OS Prežihovega Voranca in Kovinotehne Prevalje ter zdravstvenemu osebju Koroškega zdravstvenega doma.

Prav tako se prisrčno zahvaljujemo ZZZB Ravne za izkazano čast in darovani venec, tov. Veri Horjakovi za poslovilne besede, enako hvala praporščakom kakor tudi g. kaplanu za opravljeni obred, pevcem in ravenski pihalni godbi.

Zalužiči: žena Danica ter hčerki Danica in Zdenka z družinama

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavcem Komercialnega sektorja – odpreme nožev za darilo.

Jože Špes

Ob odhodu v pokoj se prisrčno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v SGV za tople besede slovesa in za lepo darilo.

Vsem želim veliko sreče in delovnih uspehov.

Anica Iršič

Ob boleči izgubi dragega moža,  
očeta in dedija

#### IVANA KOGALA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje ali kako drugače izrazili sožalje.

Hvala g. Hočevarju za izrečene poslovilne besede, pihalnemu orkestru, pevskemu zboru, gospodoma župnikoma, invalidskemu društvu in ŠD Samorastnik.

Prav tako se zahvaljujemo sodelavcem Name, OE ETS ter bivšim sodelavcem PD Jeklovarna.

Vsi njegovi

Fotografije y tej številki je izdelala Mira Čepin.

Uredništvo

Izdaja Delavski svet Železarne Ravne kot mesečnik v nakladi 6800 izvodov. Ureja uredniški odbor: Andreja Čibron, Marijan Gerdej, Marjan Kolar, dr. Tone Pratnekar, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner.

Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Tel. 21-131, urednik int. 6753, novinarki 6304.

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), prosto plačila prometnega davka.

# KOROŠKA JE PELA



Koroški okteti je bil na letošnjih koroških pevskih srečanjih edini predstavnik nekdanj bogatega ravenskega zborovstva. Upati je, da bo iz slovenske pomladi tudi na Ravnah vzniknilo še kaj več od okteta.



Zakonca Galič sta svoji pevski skupini dala ime Ajda. Deluje v Dravogradu in se posveča klasični zborovski pesmi ter tudi dobri zabavni glasbi.



Ljubitelji koroškega zborovstva so nekaj let pogrešali nastope Mežiških knapov. Na letošnjih koncertih Od Pliberka do Traberka so znova zapeli.